

CZU: 344.131.7/8

**PĂSTRAREA NEGLIJENTĂ A ARMELOR DE FOC ȘI A MUNIȚIILOR, PRECUM ȘI
TRANSMITEREA ACESTORA ALTOR PERSOANE (ART.291 CP RM):
REPERE JURISPRUDENȚIALE ȘI PROPUNERI DE LEGE FERENDA**

Liubovi BRÎNZA, Gheorghe RENIȚĂ*

Curtea de Apel Chișinău

**Judecătoria Centru, mun. Chișinău*

În articolul de față sunt etalate controversele legate de aplicarea în practică a art.291 CP RM. Fără a intra *ex abrupto* în analiza subiectului, se arată că statisticile scot în lumină faptul că, de cele mai dese ori, comiterea unor infracțiuni sunt aseasonate cu aplicarea sau folosirea armelor de foc și a munițiilor. Se relevă că pornind de la pericolozitatea directă a armelor și a munițiilor, dar și de la pericolozitatea indirectă generată de faptele care pot fi săvârșite prin utilizarea lor, s-a resimțit necesitatea de a fi instituită o reglementare riguroasă și unitară în această materie. Se evidențiază că între noțiunile „armă” și „armă de foc” există o relație de tipul „întreg-parte”. Se subliniază că expunerea la plural a noțiunilor „armă de foc”, „muniție” (respectiv, „armelor de foc”, „munițiilor”) în dispoziția art.291 CP RM este nepotrivită și acestea necesită a fi reformulate la singular. Se arată că în practica judiciară nu există un punct de vedere unitar cu privire la calificarea faptei de păstrare a armelor de foc și a munițiilor. În timp ce unele instanțe au considerat că este aplicabil art.291 CP RM, altele, dimpotrivă, optează pentru operarea răspunderii în baza alin.(1) art.361 din Codul contravențional. Se argumentează că în această ipoteză calificarea corectă este potrivit alin.(1) art.361 din Codul contravențional. Se notează că conceptele „păstrare” și „deținere” în conjunctura art.291 CP RM și alin.(1) art.361 din Codul contravențional sunt echivalente. Poate din acest considerent se atestă că în practica judiciară se oscilează cu terminologia numită. Se accentuează că, *de lege lata*, faptele de păstrare a armelor de foc și a munițiilor, precum și transmiterea acestora cad sub incidența atât a legii penale (art.291 CP RM), cât și a celei contravenționale (alin.(2) art.360 și alin.(1) art.361 din Codul contravențional). Iar în astfel de cazuri, în virtutea principiului *lex posterior derogat priori*, se va aplica legea adoptată ulterior. Adică, prevederile alin.(2) art.360 și ale alin.(1) art.361 din Codul contravențional. Se relevă că practica judiciară neuniformă cu privire la calificarea faptelor de păstrare a armelor de foc și a munițiilor, precum și transmiterea acestora generează o insecuritate juridică. De asemenea, se conchide că armele de foc sau munițiile păstrate în mod necorespunzător pot să ajungă în mâini nepotrivite și pot să producă consecințe devastatoare, cărora le trebuie imprimată valență juridică în legea penală. Nu în ultimul rând, sunt scoase în relief carențele legislative ale art.291 CP RM, fiind înaintate propuneri *de lege ferenda* menite să eficientizeze cadrul legal care incriminează fapta infracțională cercetată.

Cuvinte-cheie: *arme de foc, muniții, practică judiciară, păstrare, transmitere, autorizație corespunzătoare, infracțiune, contravenție, previzibilitatea legii penale, insecuritate juridică.*

**NEGLIGENT KEEPING OF THE FIREARMS, AMMUNITIONS AND ITS TRANSFER TO ANOTHER
PEOPLE (ART.291 PC RM): JURISPRUDENTIAL REFERENCES AND PROPOSALS DE LEGE FERENDA**

In the present article are revealed the controversies that arise when art.291 PC RM is applied in practice. Without entering *ex abrupto* in the analysis of this subject, the statistics show that usually some types of crimes are committed with the help of ammunition. It is revealed that starting with the immediate danger of ammunition and ending with the indirect menace caused by the latter a new necessity to elaborate a framework related to arms was enforced. It is highlighted that there is a „whole-part” type of relation between the notions of „arms” and „firearms”. Among judicial practice there is no single point of view regarding the qualification of the act of keeping of firearms and ammunition. Some courts deemed as pertinent to apply art.291 PC RM, whereas others would consider appropriate to claim liability based on alin.(1) art.361 of Contravențional Code. Arguments favor the hypothesis where the correct qualification of the act would be the one under alin.(1) art.361 of Contravențional Code. It is notes that the concepts of „storage” and „possession” from art.291 PC RM and alin.(1) art.361 Contravențional Code are similar. Maybe this is why, the in the legal practice many could oscillate with this terminology. *De lege lata*, it is emphasized that unlawful keeping of firearms, ammunition as well as its transfer fall under both Criminal (art.291) and Contravențional Law (alin.(2) art.360 and alin.(1) art.361). In cases like these, provided the well-known principle *lex posterior derogat priori* – the law that was adopted more recently will be applied, that’s to say – alin.(2) art.360 and alin.(1) art.361 of Contravențional Code. It is disclosed that inconsistent and uneven qualification of these acts among jurisprudence generates a juridical insecurity. It is also stressed out that improper holding of firearms and ammunitions could result in them getting into wrong hands, which can produce devastating consequences for which strong juridical valence must be engraved in the criminal law. Last but not least, attention is drawn to the existing flaws in art.291 PC RM and *de lege ferenda* proposals were given with the purpose of improvement of legislation that regulates this offense.

Keywords: *firearms, ammunition, jurisprudence, keeping, transfer, proper authorization, offense, contravention, unfavorable extensive interpretation, legal uncertainty.*

Introducere

Armele¹ și munițiile² cu destinație civilă sunt bunuri cu risc sporit de utilizare și au o menire specială. Ele reprezintă elemente necesare societății pentru autoapărare, apărare și paza bunurilor și valorilor, vânătorie, activități sportive etc. În același timp, statisticile scot în lumină faptul că, de cele mai dese ori, comiterea unor infracțiuni sunt aseasonate cu aplicarea sau folosirea armelor de foc și a munițiilor. În particular, în tabloul manifestărilor delincvenționale din Republica Moldova, numărul infracțiunilor înregistrate cu aplicarea sau folosirea armelor în ultimii ani se cifrează la: 74 – în anul 2013; 48 – în anul 2014 (ceea ce constituie o diminuare cu 35,1% față de anul 2013); 69 – în anul 2015 (ceea ce reprezintă o creștere de 43,8% spre deosebire de anul 2014); 42 – în primele 6 luni ale anului 2016 (ceea ce constituie o sporire de 33,3% în comparație cu primele 6 luni ale anului 2015), dintre care cu arme deținute legal – 13, arme deținute ilegal sau pneumatice – 29 [80, 81, 82]. Așadar, se pare că armele și munițiile constituie mijlocul cel mai eficient de punere în executare a rezoluției infracționale³.

Pornind de la pericolozitatea directă a armelor și a munițiilor, dar și de la pericolozitatea indirectă generată de faptele care pot fi săvârșite prin utilizarea lor⁴, s-a resimțit necesitatea de a fi instituită o reglementare riguroasă și unitară în această materie.

Astfel, categoriile de arme și de muniții cu destinație civilă, precum și condițiile în care procurarea, înstrăinarea, deținerea, portul, folosirea și operațiunile care sunt permise pe teritoriul statului nostru sunt stabilite în Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 08 iunie 2012 [76].

Întru asigurarea executării legii nominalizate, Guvernul Republicii Moldova a aprobat, prin Hotărârea nr.293 din 23 aprilie 2014, Regulamentul cu privire la regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă [61].

¹ În concordanță cu art.2 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, prin „armă” se desemnează obiect sau dispozitiv, conceput sau adaptat, prin care un plumb, un glonț ori un alt proiectil sau o substanță nocivă gazoasă, lichidă ori în altă stare, pot fi descărcate cu ajutorul unei presiuni explozive, gazoase sau atmosferice ori prin intermediul unor alți agenți propulsori, în măsura în care se regăsește în una dintre categoriile prevăzute la anexa nr.1.

Prin „armă de foc”, în contextul aceluiași articol, se înțelege arma portabilă cu țevă care poate arunca, este concepută să arunce sau poate fi transformată să arunce alice, un glonț ori un proiectil prin acțiunea unui combustibil de propulsie. Se consideră că un obiect poate fi transformat pentru a arunca o alice, un glonț sau un proiectil prin acțiunea unui combustibil de propulsie dacă are aspectul unei arme de foc și, ca urmare a construcției sale ori a materialului din care este confecționat, poate fi transformat în acest scop. În sensul acestei legi, în definiția armelor de foc nu sunt incluse armele prevăzute la categoriile C și D din anexa nr.1.

Iar în art.1 din Directiva 2008/51/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 de modificare a Directivei 91/477/CEE a Consiliului privind controlul achiziționării și al deținerii de arme [49] se subliniază că „armă de foc” înseamnă orice armă portabilă cu țevă care poate expulza, este concepută să expulzeze sau poate fi transformată să expulzeze o alice, un glonț sau un proiectil prin acțiunea unui combustibil de propulsie, cu excepția cazului în care este exclusă pentru unul dintre motivele enumerate în secțiunea III din anexa I. Se consideră că un obiect poate fi transformat pentru a expulza o alice, un glonț sau un proiectil prin acțiunea unui combustibil de propulsie dacă: 1) are aspectul unei arme de foc și 2) ca urmare a construcției sale sau a materialului din care este confecționată poate fi rapid transformată în acest scop.

O definiție similară este redată și în Regulamentul (UE) nr.258/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 martie 2012 privind punerea în aplicare a articolului 10 din Protocolul Organizației Națiunilor Unite împotriva fabricării și traficului ilegale de arme de foc, piese și componente ale acestora, precum și de muniții, adițional la Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (Protocolul ONU privind armele de foc) și de stabilire a măsurilor privind autorizațiile de export, importul și tranzitul pentru arme de foc, piese și componente ale acestora, precum și muniții [85].

² Potrivit art.2 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, prin „muniție” se înțelege ansamblu format din tubul cartușului, încărcătura de azvârlire, capsă de aprindere și, după caz, din proiectil.

Conform art.1 din Directiva 2008/51/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 de modificare a Directivei 91/477/CEE a Consiliului privind controlul achiziționării și al deținerii de arme, „muniție” înseamnă muniția completă sau componentele acesteia, inclusiv tubul cartușului, capsă de inițiere, pulberea, gloanțele sau proiectilele, care sunt folosite într-o armă de foc, cu condiția ca aceste componente să facă ele însele obiectul unei autorizații în statul membru respectiv.

În mod asemănător este definită noțiunea „muniție” și în Regulamentul (UE) nr.258/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 martie 2012 privind punerea în aplicare a articolului 10 din Protocolul Organizației Națiunilor Unite împotriva fabricării și traficului ilegale de arme de foc, piese și componente ale acestora, precum și de muniții, adițional la Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (Protocolul ONU privind armele de foc) și de stabilire a măsurilor privind autorizațiile de export, importul și tranzitul pentru arme de foc, piese și componente ale acestora, precum și muniții.

Nu în ultimul rând, S.Brînza și V.Stati au opinat, judicios, că noțiunea de muniție este generică pentru: 1) cartușele pentru armele de foc, pentru armele de autoapărare, pentru armele de aruncare etc.; 2) încărcăturile pentru aruncătoarele de grenade și mortiere; 3) proiectilele de artilerie; 4) bombele de aviație etc. În esență, este vorba despre orice grenadă, bombă sau alt proiectil ce conține un dispozitiv exploziv sau incendiar ori orice substanță sau materie expres destinată a fi descărcată printr-o armă. Nu are importanță dacă munițiile sunt accesorii pentru arme sau sunt aferente unei arme ori au un caracter autonom [7, p.181, 579; 8, p.629].

³ În prima decadă a secolului al XXI-lea, în cele 28 de state membre ale Uniunii Europene au fost înregistrate peste 10.000 de victime ale crimelor și omorurilor fără premeditare, ucise cu arme de foc, și în fiecare an se înregistrează peste 4000 de sinucideri cu arme de foc. În medie, în Uniunea Europeană se înregistrează anual 0,24 omucideri și 0,9 sinucideri cu arme de foc la 100.000 de locuitori [23].

⁴ Amenințarea pe care o constituie folosirea crescândă a armelor de foc în scopuri criminale este subliniată și în Convenția europeană privind controlul achiziționării și deținerii armelor de foc de către particulari din 28 iunie 1978 [73].

În ipoteza sfidării prescripțiilor edictate în actele normative ilustrate, trebuie să survină mijloace represive adecvate, printre care se numără și art.291 din Codul penal al Republicii Moldova (în continuare – CP RM) [18]. Articolul în cauză incriminează păstrarea neglijentă a armelor de foc și a munițiilor, precum și transmiterea acestora altor persoane. Totuși, aplicarea în practică a art.291 CP RM suscită controverse, pe care ni le propunem să le decelăm *infra*.

Rezultate și discuții

Ab initio, accentuăm că cei îndrituiți cu aplicarea legii penale (ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători) dau aprecieri juridice diferite faptei de păstrare a armelor de foc și a munițiilor.

Așadar, în această situație, într-o primă optică jurisprudențială se pledează pentru aplicarea răspunderii în baza art.291 CP RM. Cu titlu exemplificativ reținem:

- *din anul 2013 și până la 29 aprilie 2015, P.C., deținând arma de foc, și anume: pistolul de model „Baikal-442”, cu lovitură centrală, cu țeava scurtă ghintuită, calibrul 9 mm, „Makarov” (9x18 mm) în baza permisului din 18 iunie 2013, a neglijat obligațiunile corespunzătoare fixate în alin.(1) și (2) art.14 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, în anexa nr.3 la legea menționată, precum și în pct.42 din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind aprobarea Regulamentului cu privire la regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, nr.293 din 23 aprilie 2014. Potrivit acestor prevederi, „titularul dreptului de deținere a armelor letale și neletale supuse autorizării are obligația de a păstra arma înscrisă în permisul de armă în condiții de securitate și de a nu permite accesul la ea al persoanelor neautorizate, iar păstrarea la domiciliul deținătorului a armei se face în locuri special destinate, în seif metalic fixat de podea sau de perete, astfel încât să fie exclus accesul persoanelor neautorizate”. Astfel, fiind obligat să asigure integritatea armei, a păstrat neglijent arma respectivă împreună cu două încărcătoare și 20 (douăzeci) de cartușe – într-o cutie de culoare neagră din masă plastică plasată în sertarul unei noptiere⁵ din dormitorul domiciliului său situat în or. Strășeni, str. Ștefan cel Mare, 4. Arma a fost depistată și ridicată de către angajații Inspectoratului de Poliție Strășeni în cadrul percheziției efectuate la domiciliul lui P.C. la 29 aprilie 2015 [33];*

- *J.G. deținea permis de portarmă pentru pistolul cu glonț de model „CZ-452”, calibrul 22 mm, și permis de armă pentru pistolul cu glonț de model „IJ-75”, calibrul 5,45 mm. Neglijând obligațiile corespunzătoare fixate în art.14 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, precum și în anexa nr.3 la legea menționată, care prevăd expres condițiile pe care trebuie să le întrunească spațiile de depozitare și păstrare a armelor și a munițiilor, I.C. a păstrat pistolul de model „CZ-452”, în care se aflau 5 cartușe, și pistolul de model „IJ-75”, în care se aflau 7 cartușe, în automobilul personal „Lexus RX 300”, care era parcat în curtea casei de locuit din str. Balcani 0, or. Durlești, mun. Chișinău. În noaptea de la 27 februarie spre 28 februarie 2014 (între ora 20.35 și 07.30) armele și munițiile sus-menționate au fost sustrase împreună cu alte bunuri ce aparțineau lui J.G. și pe care acesta le păstra în acel automobil. Pe faptul dat, la 03 martie 2014 Secția Urmărire Penală a Inspectoratului de Poliție Buiucani, mun. Chișinău, a pornit cauza penală nr.2014030529, conform elementelor componente de infracțiune prevăzute la lit.b), c), d) alin.(2) art.186 CP RM [88];*

- *la 10 martie 2014, aproximativ la ora 17.30, inculpatul F.P., deținând permisul de armă valabil până la 15 martie 2015, contrar prevederilor alin.(1) și (2) art.14 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, a păstrat pistolul de model „Baikal 442”, calibrul 9 mm, sub salteaua patului din casa de vacanță situată în satul Onițcani, raionul Criuleni. Astfel, având la ea acces alte persoane, arma a fost sustrasă de către persoane neidentificate de către organul de urmărire penală [95];*

- *la 05 iunie 2014, ora 06.35, inculpatul C.V., deținând permisul de armă valabil până la 22 decembrie 2014, contrar prevederilor alin.(1) și (2) art.14 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, a păstrat pușca de vânătoare cu două țevi de model „TOZ”, calibrul 16 mm, în colțul odăii din casa situată în satul Dubăsarii Vechi, raionul Criuleni, la ea având acces alte persoane [94];*

- *inculpatul B.I. deținea legal, în baza permisului de portarmă valabil pe un termen de 5 ani pistolul de model „Baikal 442”, calibrul 9,18 mm. Acționând din neglijență, la domiciliul său situat pe str. Ion Neculce, 10, mun. Chișinău, acesta a păstrat aproximativ de la sfârșitul anului 2014 și până la 17 aprilie 2015 arma vizată într-un dulap din dormitor, printre haine, prin care fapt a încălcat regulile de păstrare a armelor, stabilite la alin.(2) art.14 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă [89];*

- *B.M., deținând permis de armă, păstra arma de model „ZK”, calibrul 16 mm. Deplasându-se în una din zilele lunii iunie 2015 în raionul Cimișlia, acționând contrar prevederilor art.5 și 14 din Legea privind*

⁵ *Ad similibis*, s-a considerat că păstrarea armei de foc lângă pat, precum și în sertarul noptierei se circumscrie noiei de incriminare cuprinse la art.291 CP RM [32].

regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, a lăsat la domiciliul lui X din raionul Cimișlia arma de vânătoare cu țeava lisă de model „ZK” confecționată industrial în anul 1957 la uzina „Zlatoustovschiî mașinostroitelinâi zavod” din orașul Zlatoust (Federația Rusă) și 6 cartușe de vânătoare cu calibrul 16 mm confecționate industrial la uzina „Tulischii patronnâi zavod” din orașul Tula (Federația Rusă) în anii 1972, 1975, 1982, 1986. Acolo au fost depistate, la 02 iulie 2015, de către colaboratorii de poliție ai Inspectoratului de Poliție Cimișlia, în cadrul percheziției efectuate la domiciliul lui X [91].

Dimpotrivă, în cea de-a doua orientare jurisprudențială se consideră că fapta de păstrare a armelor de foc și a munițiilor întrunește elementele constitutive ale contravenției prevăzute la alin.(1) art.361 din Codul contravențional al Republicii Moldova [19]. Această normă sancționează încălcarea regulilor de deținere, port și transport al armei individuale și al munițiilor aferente. La concret, în mod ilustrativ, s-a aplicat dispoziția alin.(1) art.361 din Codul contravențional în următoarele cazuri:

- la 24 aprilie 2013, Ș.A., locuitor al satului Leuntea, raionul Căușeni, păstra la el acasă sub niște saci cu grâu arma de model „Simson”, calibrul 12, încălcând astfel regulile de deținere (sublinierea ne aparține – n.a.) a armei de foc [28];

- la 21 noiembrie 2013, ora 22.30, Z.A. a încălcat regulile de deținere, port și transport al armei individuale de model „IJ-18 EM-M”, calibrul 12/76 mm, ce-i aparținea, pe care o purta fără husă cu patru cartușe în ea de calibrul 12, de model „Șarm-Șot” [64];

- la 19 august 2014, ora 08.20, la domiciliul bunicii sale din satul Clircăiești, raionul Căușeni, P.A. a lăsat arma personală în dulap, nefiind pusă în safeu metalic, prin care fapt a încălcat regulile de deținere a armei [65];

- la 24 decembrie 2014, contrar prevederilor Legii privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, I.A. deținea la domiciliul său din satul Hagimus, raionul Căușeni, arma de foc – pistolul „TT”, calibrul 7,62 mm – în mobilier, în afara safeului [67];

- la 02 aprilie 2016, contrar prevederilor alin.(1)-(2), lit.b), c) alin.(3) art.14 al Legii privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, F.V. deținea la domiciliul său din orașul Căușeni, str. Alba Iulia, 40-A, arma de foc – pistolul de model „CZ-75 P-07”, calibrul 9,09 mm – în afara safeului metalic, nefiind introdusă în toc și într-un loc ascuns, adică în condiții de securitate, ceea ce nu ar permite accesul persoanelor neautorizate [68];

- la 16 mai 2016, în jurul orei 10.00, M.V. a încălcat regulile de deținere a armei individuale de model „IJ”, calibrul 16: o păstra (sublinierea ne aparține – n.a.) în afara safeului⁶, în automobil și în stare încărcată [46].

Seamănă izbitor de mult între ele faptele descrise. Totuși, în drept, acestea au fost circumscrise în mod divergent. Emanând din această constatare, se pune întrebarea: care este calificarea corectă în spețele exemplificate?

În efortul de a căuta răspunsul la dilema trasată, preliminar trebuie să elucidăm coraportul dintre art.291 CP RM și alin.(1) art.361 din Codul contravențional. Or, ambele norme protejuesc, *inter alia*, relațiile sociale cu privire la păstrarea (deținerea) în condiții de legalitate a armelor de foc și a munițiilor.

Astfel, în cazul ilicitului penal studiat (art.291 CP RM), în calitate de obiect material se pot înfățișa: 1) armele de foc (inclusiv arma de vânătoare cu țeavă lisă) și 2) munițiile. În opoziție, în ipoteza ilicitului contravențional complinitor (alin.(1) art.361 din Codul contravențional) obiectul material îl reprezintă: 1) armele individuale și 2) munițiile aferente acestora.

Reflectând prin prisma art.2 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, desprindem că între noțiunile „armă” și „armă de foc” există o relație de tipul „întreg-parte”. Or, în definiția armelor de foc nu sunt incluse armele prevăzute la categoriile C – arme care fac obiectul declarării și D – alte arme nesupuse autorizării din anexa nr.1 la legea nominalizată⁷.

⁶ Pentru o stare de fapt similară, prevederile alin.(1) art.361 din Codul contravențional au fost aplicate și în alte cazuri [66].

⁷ Se are în vedere: armele scurte sau lungi cu propulsie cu aer comprimat care, pentru aruncarea proiectilului, folosesc forța de expansiune a aerului comprimat sau a gazelor sub presiune cu energia la gura țevii mai mare de 7,5 J, poziția tarifară NM RM 9304 00 000; armele scurte (pistol sau revolver) confecționate special pentru a împrăști gaze nocive, iritante sau de neutralizare, precum și muniția aferentă, poziția tarifară NM RM 9304 00 000; armele de asomare, precum și muniția aferentă, poziția tarifară NM RM 9303 90 000; armele cu tranchilizante, precum și muniția aferentă, poziția tarifară NM RM 9303 90 000; dispozitivele destinate pescuitului cu harpon, precum și muniția aferentă, poziția tarifară NM RM 9501; arbațele și arcurile destinate tirului sportiv, precum și săgețile aferente, poziția tarifară NM RM 9502; pistoalele de semnalizare, precum și muniția aferentă, poziția tarifară NM RM 9303 90 000; armele vechi, precum și muniția aferentă, poziția tarifară NM RM 9303 10 000; armele scurte sau lungi cu propulsie cu aer comprimat care, pentru aruncarea proiectilului, folosesc forța de expansiune a aerului comprimat sau a gazelor sub presiune cu energia la gura țevii mai mică de 7,5 J, poziția tarifară NM RM 9304 00 000; armele dezactivate, poziția tarifară NM RM 9304 00 000; pistoalele de start folosite în competițiile sportive, precum și muniția aferentă, poziția tarifară NM RM 9303 90 000; arme cu cartușe de tip Flobert, cu energia la gura țevii mai mică de 7,5 J, poziția tarifară NM RM 9303 90 000; armele de recuzită, precum și muniția aferentă, poziția tarifară NM RM 9303 90 000; armele concepute în scopuri de salvare, cu condiția ca acestea să nu poată fi folosite decât în aceste scopuri, poziția tarifară NM RM 9303 90 000; armele albe, poziția tarifară NM RM 9307 00 000; dispozitivele industriale, precum și muniția aferentă, poziția tarifară NM RM 8205 59 300; dispozitivele electrosoc, poziția tarifară NM RM 9304 00 000; spray-urile cu gaze lacrimogene sau iritante, poziția tarifară NM RM 9304 00 000.

Nerespectarea condițiilor de păstrare a acestor arme (prevăzute la categoriile C – arme care fac obiectul declarării și D – alte arme nesupuse autorizării din anexa nr.1 la Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă) poate să atragă răspunderea în baza alin.(1) art.361 din Codul contravențional [8, p.630]. Însă, nicidecum în temeiul art.291 CP RM⁸. Or, în această dispoziție prohibitivă s-a statuat, fără dubiu, că entitatea materială supusă nemijlocit influențării infracționale este, printre altele, arma de foc. Cel puțin, măcar aici nu există redundanță.

Dincolo de această concretizare, remarcăm că, din motive inexplicabile, în art.291 CP RM autoritatea legislativă a formulat la plural noțiunile „armă de foc”, „muniție”. Așa fiind, se poate oare de susținut că prin astfel de redactare s-a apreciat că făptuitorul tinde spre păstrarea sau transmiterea mai multor arme de foc și muniții, în caz contrar nefiind posibilă angajarea răspunderii? Ar fi străină voinței legiuitorului o asemenea denotație. În context, ne raliem aserțiunii ancorate de V.Stati, în conformitate cu care „analiza sintactică a textului legii are în vedere și regula, conform căreia folosirea unui cuvânt la singular presupune și pluralul acestuia, și invers” [98, p.95]. În acest caz, M.Botnarenco afirmă că se va aplica principiul *a maiori ad minus*, potrivit căruia atunci când legea oprește sau prevede mai mult, implicit oprește și mai puțin [6, p.211]. Urmând aceste raționamente, considerăm că expunerea la plural a noțiunilor „armă de foc”, „muniție” (respectiv, „armelor de foc”, „munițiilor”) în dispoziția art.291 CP RM este nepotrivită și acestea necesită a fi reformulate la singular.

Concomitent, considerăm că adjectivul „individuale” din alin.(1) art.361 din Codul contravențional urmează a fi exclus, pentru că este de prisos și îngustează sfera de aplicare a respectivei norme (propunerea este valabilă pentru întregul text al art.361 din Codul contravențional). De exemplu, din lit.m) alin.(1) art.61 al Legii privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă aflăm că armurierii licențiați să desfășoare operațiuni de producere a armelor și/sau a munițiilor sunt obligați să asigure integritatea și condițiile de securitate deplină a armelor și a munițiilor aflate în gestiune. Iar în cazul nerespectării obligației citate răspunderea nu poate să intervină în temeiul alin.(1) art.361 din Codul contravențional, fiindcă armele nu ar fi „individuale”.

Se pare că lacuna a fost sesizată și de către autorități. Astfel, într-un proiect de lege [84] elaborat de Guvernul Republicii Moldova, printre altele, se preconizează ca în art.361 din Codul contravențional să se conțină locuțiunea „armelor letale⁹ și neletale¹⁰”. Parafrazând enunțurile din Nota informativă care stă la baza acestei inițiative legislative, desprindem că o astfel de schimbare normativă vine să adapteze terminologia din Codul contravențional la cea din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă [83].

Totuși, cu regret, în acest proiect de lege nu se dorește ostracizarea sintagmei „aferele acestora”, care însoțește cuvântul „munițiile” în contextul alin.(1) art.361 din Codul contravențional (remaniera fiind oportună, de altfel, aceasta este valabilă pentru întregul text al art.361 din Codul contravențional). Or, ar fi paradoxal să constatăm că pentru încălcarea regulilor de păstrare a munițiilor neaferele unei arme sau care au caracter

⁸ De pildă, într-un caz din practica judiciară recentă s-a decis că fapta de încălcare a regulilor de deținere și port al armei pneumatice (armă cu aer comprimat sau cu gaze sub presiune – armă care, pentru aruncarea proiectilului, folosește forța de expansiune a aerului comprimat sau a gazelor sub presiune aflate într-o butelie-recipient), se pretează normei contravenționale specificate la alin.(1) art.361 din Codul contravențional [45].

⁹ În acord cu art.2 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, prin „arme (și muniții) letale”, se înțelege armă și muniții din categoria B lit.a)-l) și n), conform anexei nr.1*, prin a căror utilizare se poate cauza moartea ori rănirea gravă a persoanelor.

* Se are în vedere: arme de foc supuse autorizării: a) armele de foc scurte semiautomate sau cu repetiție, poziția tarifară NM RM 9302 00 000; b) armele de foc scurte cu o singură lovitură, cu percuție centrală, poziția tarifară NM RM 9302 00 000; c) armele de foc scurte cu o singură lovitură, cu percuție anulară, cu o lungime totală mai mică de 28 de centimetri, poziția tarifară NM RM 9302 00 000; d) armele de foc lungi semiautomate al căror încărcător sau cameră conține mai mult de trei cartușe, poziția tarifară NM RM 9303 30 000; e) armele de foc lungi semiautomate al căror încărcător sau cameră conține mai mult de trei cartușe, al căror încărcător este inamovibil sau armele pentru care nu este garantată transformarea, printr-un utilaj curent, în arme al căror încărcător sau cameră poate să conțină mai mult de trei cartușe, poziția tarifară NM RM 9303 30 000; f) armele de foc lungi cu repetiție și semiautomate cu țeavă lisă, a căror țeavă nu depășește 60 de centimetri, poziția tarifară NM RM 9303 20 100; g) armele de foc civile semiautomate care au aparența unei arme de foc automate, pozițiile tarifare NM RM 9303 20 100, 9303 30 000, 9303 90 000; h) armele de foc lungi cu repetiție, altele decât cele menționate la lit.f), poziția tarifară NM RM 9303 20 950; i) armele de foc lungi cu o singură lovitură prin țeavă ghintuită, poziția tarifară NM RM 9303 90 000; j) armele de foc lungi semiautomate, altele decât cele cuprinse la lit.d)-g), poziția tarifară NM RM 9303 90 000; k) armele de foc scurte cu o singură lovitură, cu percuție anulară, de o lungime totală mai mare sau egală cu 28 de centimetri, poziția tarifară NM RM 9303 30 000; l) armele de foc lungi cu o singură lovitură prin țeavă lisă, precum și muniția corespunzătoare, pozițiile tarifare NM RM 9303 20 100, 9303 20 950; n) părțile esențiale ale armelor de foc prevăzute la lit.a)-m), mecanismele de închidere, camera și țeava armelor de foc, în calitate de obiecte separate, pozițiile tarifare NM RM 9305 10 000, 9305 21 000, 9305 29 000.

¹⁰ În corespundere cu art.2 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, prin „arme (și muniții) neletale” se desemnează armă și muniții din categoria B lit.m) (arme de foc supuse autorizării: armele scurte (pistol sau revolver) cu proiectile din cauciuc, precum și muniția aferentă, poziția tarifară NM RM 9304 00000) și din categoria C, conform anexei nr.1, care au scop utilitar sau care sunt destinate pentru agrement ori autoapărare, confecționate astfel încât, utilizate fiind, să nu se cauzeze moartea persoanelor.

autonom să survină doar răspunderea penală conform art.291 CP RM, iar pentru sfidarea regulilor de păstrare a unei arme de foc să fie susceptibilă operarea atât a răspunderii penale, cât și a celei contravenționale. O astfel de tratare diferențiată nu se justifică.

După această digresiune, în continuare observăm că în art.291 CP RM, pentru a descrie conținutul constitutiv, legiuitorul utilizează, *inter alia*, termenul „păstrare”, pe când în alin.(1) art.361 din Codul contravențional se găsește cuvântul „deținere”. Există oare vreo diferență între aceste concepte? Oare această discrepanță de expunere ne permite să vorbim despre sfere diferite de aplicare a acestor norme?

În acest scop, *ad literam*, „păstrare” presupune a ține la loc sigur, păzind cu grijă, a pune bine; a ține în bună stare, a avea grijă de...; a ține în posesia sa [48, p.791]; iar „deținere” înseamnă a avea în stăpânire sau în păstrare (sublinierea ne aparține – *n.a.*) un bun material [48, p.304]. Astfel, rezultă că noțiunile confruntate au aceeași semnificație lexicologică.

Cel mai probabil, aceeași metodă de tălmăcire a legii penale a fost valorificată și de către Plenul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova în Hotărârea „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale despre purtarea (portul), păstrarea (deținerea), transportarea, fabricarea, comercializarea ilegală, sustragerea armelor de foc, a munițiilor sau a substanțelor explozive, păstrarea neglijentă a armelor de foc și a munițiilor”, nr.31 din 09 noiembrie 1998 [69]. În particular, din hotărârea nominalizată reiese că se pune semnul egalității între noțiunile „păstrare” și „deținere” în conjunctura art.227 și 272² CP RM în redacția din 1961 [20] (norme analogice cu art.290 și 291 din actuala lege penală).

În afară de aceasta, pertinente sunt și alegațiile oamenilor de știință consacrați. Astfel, S.Brînza și V.Stati au subliniat, cu drept cuvânt, că „păstrarea presupune deținerea armei de foc... sau a munițiilor – în mod ascuns sau deschis – în sfera de stăpânire a făptuitorului (asupra sa, în locuință sau în altă încăpere aparținând acestuia, la locul de muncă, pe terenul din preajma casei acestuia, în ascunzătoare etc.), indiferent dacă posedarea se face pentru sine sau pentru o altă persoană, precum și indiferent dacă făptuitorul este posesor primar... ori a procurat de la altcineva respectivele entități” [7, p.581; 8, p.632].

De asemenea, în concepția lui A.Boroi, „deținerea armelor și munițiilor echivalează cu primirea și păstrarea acestora, indiferent de mijlocul prin care le-a dobândit¹¹ (sau de perioada de timp în care le are în conservare)” [4, p.600].

Nu în ultimul rând, I.A. Barbu și G.Gheorghe postulează: „Deținerea armelor și munițiilor înseamnă, în sensul avut în vedere de legiuitor, primirea și păstrarea acestora, indiferent dacă deținătorul a dobândit armele și munițiile și le deține pentru el sau i-au fost încredințate spre păstrare pentru altul... Nu e vorba de un drept de dispoziție cu semnificație juridică, ca atribut al dreptului de proprietate, ci de posibilitatea de a dispune, în fapt, de arma respectivă. Deținerea armei reprezintă o poziție a armei în puterea de dispoziție faptică a persoanei care o deține, în sensul de a o avea la îndemână și de a putea să o folosească” [3].

Din acest minim exercițiu de lectură se deduce că conceptele „păstrare” și „deținere” în contextul art.291 CP RM și alin.(1) art.361 din Codul contravențional sunt echipolente. Poate din acest considerent în spețele prezentate se atestă că se oscilează cu terminologia numită. Sinonimia în legislație, în general, și în legea penală, în special, este patogenă și este de natură să genereze confuzii. O asemenea manieră legislativă vine în contradicție cu regula statuată la lit.e) art.19 al Legii privind actele legislative, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 27 decembrie 2001 [72], în acord cu care „terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celelalte acte legislative...”. Iată de ce, milităm pentru utilizarea unui singur termen, și anume: „păstrare” în loc de dihotomia „păstrare” – „deținere”. De menționat că în legislația penală din toate celelalte 14 state ex-sovietice se preferă folosirea cuvântului „păstrare” («хранение») în contextul normelor analogice cu art.291 CP RM [104, 105, 107].

Pe cale de consecință, *de lege lata* faptele ilustrate în spețele de mai sus cad sub incidența a doua acte legislative cu aceeași forță juridică (legi organice). De aici apare ca firească întrebarea: în care parte ar trebui să încline balanța? O asemenea dilemă urmează a fi tranșată în temeiul adagiului latin *lex posterior derogat priori* consfințit la alin.(7) art.6 din Legea privind actele legislative, care ordonă că în cazul în care între două acte legislative cu aceeași forță juridică apare un conflict de norme ce promovează soluții diferite asupra aceluiași obiect al reglementării, se aplică prevederile actului posterior.

După cum se poate lesne observa, legea penală a fost adoptată la 18 aprilie 2002, a intrat în vigoare la 13 septembrie 2002 și a fost republicată la 14 aprilie 2009, iar legea contravențională a fost adoptată la

¹¹ În mod similar, se expun și alți autori [25; 79, p.84].

24 octombrie 2008 și a intrat în forță la 31 mai 2009. Deci, se constată că Codul contravențional este un act legislativ ulterior Codului penal și, în virtutea regulii reliefate, urmează a fi aplicate stipulațiunile contravenționale; or, aceste acte legislative promovează soluții diferite – pentru fapta de păstrare a armelor de foc și a munițiilor persoana poate fi trasă atât la răspundere penală, cât și la răspundere contravențională¹².

Subsidiar, pentru consolidarea opiniei promovate vom face apel și la principiul de drept *in dubio mitius* [143, 145] (cunoscut și sub denumirea „*semper in dubiis benigniora praeferenda sunt*” și ancorat în dreptul roman de jurisconsultul Gaius), a cărui esență constă în aceea că în cazul existenței dubiilor asupra soluției care urmează a fi dată va prevala soluția cea mai favorabilă. În alți termeni, o normă cu un conținut îndoielnic va fi totdeauna deslușită în folosul făptuitorului. În plan normativ, acest raționament își găsește oglindire în alin.(2) art.3 CP RM, conform căruia interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sunt interzise. Pe această linie de gândire, deducem că tragerea la răspundere contravențională a făptuitorului pentru păstrarea neglijentă a armelor de foc și a munițiilor este soluția cea mai prielnică lui.

În concluzie, în toate spețele exemplificate mai sus calificarea corectă este cea efectuată în temeiul alin.(1) art.361 din Codul contravențional.

Apropo, aceste argumente au fost puse la baza sentinței de încetare a procesului penal privind învinuirea lui G.I. în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM, din motiv că fapta acestuia constituie contravenție (alin.(1) art.361 din Codul contravențional): *în fapt, potrivit rechizitoriului, inculpatul G.I. a fost învinuit pentru faptul că în perioada anului 2011, deținând, în baza permisului de portarmă, arma de foc cu țeavă lisă de model „IJ-18”, calibrul 12, a încălcat regulile de păstrare a armei de foc. Acesta a transportat arma respectivă contrar prevederilor regulilor de port și păstrare a armei prevăzute de Legea cu privire la arme, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 18 mai 1994 [71] (abrogată la 26 octombrie 2013, fiind însă în vigoare la data comiterii faptei) și de Regulile cu privire la comercializarea, achiziționarea, păstrarea, portul, aplicarea, transportarea armelor individuale, aprobate prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.44 din 18 ianuarie 1995 (abrogată), în vigoare în anul 2011 [60]. G.I. a plasat ilegal arma în automobilul său de model „Opel Astra” cu care s-a deplasat la Piața Centrală din mun. Chișinău, unde pe strada Tighina, în timpul în care a lăsat fără supraveghere și descuiat automobilul său, arma de foc cu țeavă lisă de model „IJ-18”, calibrul 12, i-a fost sustrasă în condiții necunoscute lui, fapt despre care a declarat în anul 2015 [90].*

Totuși, acest mod de abordare a lucrurilor nu a fost împărtășit de către toți participanții la proces. Astfel, prin cererea de apel declarată, procurorul a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care G.I. să fie recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii statuate la art.291 CP RM.

La rândul său, instanța de apel a opinat că *este de acord cu argumentul apelantului precum că instanța de fond în mod incorect a încadrat acțiunile inculpatului în baza art.361 din Codul contravențional, deoarece fapta lui G.I. a prejudiciat relațiile sociale cu privire la păstrarea în condiții de legalitate a armelor de foc, a neglijat posibilitatea de provocare a unor urmări grave, astfel încât acțiunile sale cad sub incidența legii penale. Astfel, Colegiul penal conchide că este improprie soluția primei instanțe de încetare a procesului penal de învinuire a lui G.I. în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM, deoarece fapta acestuia nu constituie contravenție și îl recunoaște vinovat pe G.I. în comiterea infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM [30].*

În viziunea noastră, soluția instanței de apel este lamentabilă, iar discursul argumentativ în susținerea acesteia nu este consolidat de suport normativ și nu rezistă niciunei critici. Aceasta întrucât nu s-a ținut cont că alin.(1) art.361 din Codul contravențional apără, concomitent, și relațiile sociale cu privire la păstrarea în condiții de legalitate a armelor de foc și a munițiilor. În așa fel, s-a nesocotit cu desăvârșire stipulațiunile alin.(7) art.6 din Legea privind actele legislative, precum și cele consemnate la art.3 CP RM. Paralel, nu este clar: de ce s-a considerat că inculpatul a neglijat posibilitatea de provocare a unor urmări grave? Nedumerirea noastră rezidă în aceea că în dispoziția art.291 CP RM nu este prefigurată producerea unor urmări prejudiciabile. Însă, la acest aspect vom reveni mai jos cu detalii. Deocamdată, se cuvine, cu titlu primordial, să amintim că prin *ope legis* instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii (alin.(2) art.24 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova [21] (în continuare – CPP RM)).

În pofida regulii enunțate, instanța de apel a aderat la părerea acuzatorului de stat fără a se expune asupra coraportului dintre art.291 CP RM și alin.(1) art.361 din Codul contravențional și fără a combate plauzibil

¹² Asupra cauzelor acestei situații vom reveni *infra*.

poziția primei instanțe¹³. Or, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului¹⁴ (în continuare – CtEDO) s-a statuat că „omisiunea instanțelor de judecată de a prezenta suficiente motive în admiterea sau respingerea unor argumente conduce la violarea art.6 din Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și libertăților fundamentale” (în continuare – CEDO) [14, 15, 16]. *A fortiori*, rolul fundamental al unei instanțe ierarhic superioare se rezumă întâi de toate la verificarea legalității hotărârilor emise de instanțele ierarhic inferioare. Din păcate, respectiva sarcină poate fi compromisă din mai multe considerente.

În acest fâgaș, M.Dunea a etalat: „Arbitrariul care ar putea cuprinde sistemul înfăptuirii („)justiției(“), ori nedreptățile la care ar putea conduce lipsa temeinică de pregătire a unor persoane ajunse să exercite oficiul magistraturii (situații care, fără a ne apărea prea des întâlnite, nu au totuși, din nefericire, niciun caracter pe atât de excepțional pe cât ar fi de dorit), transformă actul interpretării și aplicării legii... într-un instrument periculos pentru siguranța drepturilor garantate ale destinatarilor legii” [50, p.106].

Referindu-se la o ipoteză similară, atunci când, în realitate, fapta constituie o contravenție, însă instanțele de judecată admit contrariul, în sensul că ar exista o infracțiune, S.Brînza, pe bună dreptate, consemnează: „Cramponați mentalitar de justiția opresivă, acești factori de decizie urmăresc aplicarea unei răspunderi cât mai severe pe calea interpretării extensive defavorabile a legii penale. Reprezentând o reminiscență a sistemului autoritar de altădată, justiția opresivă de astăzi este alimentată din fondurile europene. Acest paradox nu mai consternează pe nimeni. Pe fundalul declarațiilor „de serviciu” cu privire la reformarea justiției și edificarea statului de drept, promotorii de astăzi ai justiției opresive s-au adaptat perfect la realitățile sociale moderne. „Justiție opresivă pe bani europeni” constituie paradigma existențială pentru respectivii factori de decizie” [9].

Sintetizând cele conturate *supra*, punctăm că judecătorul nu este înzestrat cu atributul de legiferare. Dezvoltând teza, s-ar putea spune: bună sau rea, legea trebuie respectată și aplicată ca atare, existând mecanisme legale care permit inițiative de modificare a acesteia, dar nu și autoritatea puterii judecătorești de a schimba voința exprimată a legiuitorului, prin procedeul interpretării extensive și denaturate a normelor¹⁵.

În altă privință, se pune problema dacă pentru păstrarea armelor de foc și a munițiilor este susceptibilă operarea concomitentă a art.291 CP RM și a alin.(1) art.361 din Codul contravențional. Reformulând: este oare posibilă aplicarea răspunderii simultane atât penale (art.291 CP RM), cât și contravenționale (alin.(1) art.361 din Codul contravențional) pentru păstrarea neglijentă a armelor de foc și a munițiilor?

Răspunzând la această întrebare, notăm: prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, din 21 decembrie 2015 a fost încetat procesul penal în cauza privind învinuirea lui C.I. în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM, în legătură cu faptul că există o hotărâre judecătorească definitivă asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă.

Pentru a se hotărî astfel, instanța de fond a constatat că: *de către organul de urmărire penală C.I. este învinuit pentru faptul că, la 12 noiembrie 2014, în jurul orelor 11.00-16.30, manifestând o atitudine neglijentă față de păstrarea armelor de foc și a munițiilor, a lăsat fără supraveghere arma de foc de model „CZ-110” cu 7 cartușe, deținute în mod legal, în automobilul personal de model „Rover 45”. În rezultatul pătrunderii ilegale a persoanelor necunoscute în automobilul vizat, arma de foc și cartușele indicate au fost sustrate, iar până la moment nu a fost stabilit locul aflării lor, prin care fapt C.I. a încălcat regulile de păstrare a armelor de foc prevăzute de art.14 al Legii privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă. Respectiv, arma urma a fi purtată numai de titularul permisului corespunzător, cu aflarea în permanență numai asupra sa, fapt ignorat de către acesta, care a lăsat fără supraveghere arma de foc și cartușele vizate supra, părăsind automobilul, iar ca urmare a atitudinii sale neglijate a condiționat sustragerea acestora* [43].

De data aceasta, soluția în cauză a fost însușită și de către instanțele ierarhic superioare. Astfel, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a relevat că „instanțele judecătorești inferioare corect au stabilit și au motivat că în cazul când există o hotărâre definitivă asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă se adoptă o sentință de încetare a procesului penal în conformitate cu prevederile pct.4) alin.(1) art.391 CPP RM. Din materialele cauzei rezultă că, conform procesului-verbal cu privire la contravenție din 27 noiembrie 2014, C.I. a fost sancționat în baza alin.(1) art.361 din Codul contravențional, cu amendă în mărime de 10 unități convenționale, în sarcina acestuia fiind reținută fapta: la 11 noiembrie 2014, ora 16.30, fiind posesor al unui pistol de model

¹³ Spre regret, nu a fost sesizată instanța de recurs (prin depunerea unei cereri de recurs împotriva deciziei instanței de apel) pentru a se expune în privința acestui caz. Fără a ne hazarda asupra eventualei soluții ce putea fi dată de instanța de recurs, precizăm că, *de lege lata*, dacă faptei săvârșite i s-a dat o calificare greșită, constituie un temei independent pentru a casa hotărârea instanței inferioare (pct.12 alin.(1) art.427 CPP RM și pct.12 alin.(1) art.444 CPP RM).

¹⁴ Curtea Europeană a Drepturilor Omului este numită sugestiv „Curtea de la Strasburg”.

¹⁵ În același sens, s-a alegeat și în știința dreptului penal [50, p.104-105; 99].

„CZ-110”, calibrul 9x19 mm, nr.0000, cu 7 cartușe, deținut în baza permisului de armă, a admis sustragerea armei... Colegiul penal consideră corectă concluzia instanței de apel, care, efectuând o analiză comparativă a conținutului faptei reținute prin procesul-verbal cu privire la contravenție din 27 noiembrie 2014 și a conținutului faptei reținute prin rechizitoriu, constată că în ambele acte procesuale se cuprinde una și aceeași faptă în privința aceleiași persoane. În această ordine de idei, prin prisma jurisprudenței europene (presupunem că s-a avut în vedere jurisprudența CtEDO sau a Curții Uniunii Europene de Justiție¹⁶ – *n.a.*), procesul-verbal cu privire la contravenție din 27 noiembrie 2014 întocmit în privința lui C.I. echivalează cu o hotărâre definitivă cu privire la aceeași învinuire ca și în rechizitoriul cauzei penale supuse judecării” [43].

Din speță, în general, reiese că aceeași persoană nu poate fi sancționată mai mult decât o dată pentru un mod unic de comportament ilegal conceput pentru a leza aceleași valori sociale și relații sociale aferente. Altminteri, s-ar sfida principiul neadmiterii tragerii la răspundere penală¹⁷ de două ori pentru una și aceeași faptă cuprins în art.7 CEDO, precum și în alin.(2) art.7 CP RM, ceea ce este dezaprobat cu vehemență de către CtEDO [133, 134].

În special, focalizându-ne atenția pe art.291 CP RM și alin.(1) art.361 din Codul contravențional, deducem că este necesar de ales numai o singură normă, chiar dacă acestea aparțin unor ramuri diferite ale dreptului. Evidențiind maniera în care viciile de redactare ale unui text legal afectează garanțiile privind dreptul la un proces echitabil, s-a arătat că acest drept nu poate fi realizat atunci când „judecătorul însuși se află în dificultate, fiind pus în situația de a opta între mai multe variante posibile, în lipsa unei reprezentări clare a regimului sancționator aplicabil” [26]. În context, reiterăm că îndepărtarea îndoielilor¹⁸ privitor la aplicarea ilicitului penal (art.291 CP RM) sau a celui contravențional (alin.(1) art.361 din Codul contravențional) urmează a fi realizată conform regulilor (de talmăcire) *in dubio mitius*, precum și *lex posterior derogat priori*.

Spre deosebire de o mare parte din cei abilitați cu aplicarea legii penale din țara noastră, această nuanțare a fost înțeleasă corespunzător în pct.8 din Hotărârea Plenului Judecătoriei Supreme a Federației Ruse „Cu privire la practica judiciară în cauzele referitoare la sustragerea, șantajul și traficul ilicit de arme, muniții, explozive și dispozitive explozive”, nr.5 din 12 martie 2002 (cu modificările și completările ulterioare), specificându-se, *inter alia*, că „în situația în care fapta persoanei (cum ar fi încălcarea normelor de păstrare sau port al armelor și al munițiilor...), întrunește atât elementele constitutive ale unei contravenții, cât și cele ale unei infracțiuni, aceasta urmează a fi trasă doar la răspundere contravențională” [116, p.11].

Într-o strictă succesiune logică, se impune următoarea concluzie: în cazul încălcării regulilor de păstrare a armelor și munițiilor, persoanei urmează a-i fi incumbată răspunderea doar în temeiul alin.(1) art.361 din Codul contravențional. A raționa *per a contrario*, potrivit reglementărilor în vigoare, ar însemna alunecarea în arbitrarie.

În alt context, pe lângă păstrarea neglijentă a armelor de foc și a munițiilor, la art.291 CP RM este incriminată și transmiterea acestora altor persoane.

Prin „transmiterea armelor de foc și a munițiilor” se desemnează [7, p.587; 8, p.635] trecerea în stăpânirea altei persoane a numitelor entități, prin vânzare, schimb, donare, dare cu împrumut, dare în contul unei datorii etc.

Sub acest aspect, făptuitorul sfidează dispozițiile alin.(4) art.5 denumit „Interdicții și restricții în regimul armelor și al munițiilor” din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, în concordanță cu care se interzice înstrăinarea sau transmiterea armei și a munițiilor supuse autorizării către o persoană care nu este autorizată în modul stabilit, cu excepția cazurilor de depunere la un armurier sau la poliție a unei donații¹⁹ sau a unui comodat, precum și altor cazuri prevăzute de lege.

¹⁶ Curtea Uniunii Europene de Justiție este numită sugestiv „Curtea de la Luxemburg”.

¹⁷ În accepțiunea jurisprudenței CtEDO, contravențiile au un „caracter penal” [12; 137]. Natura juridică a contravențiilor a fost elucidată și de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova [54], deslușind, printre altele, că „caracterul general al legii contravenționale și scopul pedepsei, care este atât de a pedepsi, cât și de a preveni, sunt suficiente pentru a arăta că sunt aplicabile principiile similare celor două legi: contravențională și penală” [58].

¹⁸ În cauza *Del Río Prada versus Spania*, Marea Cameră a CtEDO a statuat la pct.93 că „rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai dispărarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor” [136].

¹⁹ Este de notat că la pct.38-41 din Hotărârea Guvernului R.Moldova pentru aprobarea Regulamentului cu privire la regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, nr.293 din 23 aprilie 2014, se stabilește că în vederea înstrăinării armei prin donație, donatorul depune contractul de donație în 3 exemplare, arma respectivă, precum și permisul de armă la un armurier licențiat în domeniul comercializării armelor din această categorie sau, după caz, la serviciul abilitat al Inspectoratului General al Poliției* ori la organul de poliție în raza căruia domiciliază donatarul. Autoritatea dată autentifică contractele de donație și transmite un exemplar donatorului, iar al doilea exemplar, împreună cu cotorul chitanței de recepționare a armei – donatarului. La fel, pentru obținerea permisului de armă pentru arma donată donatarul trebuie să urmeze procedura de autorizare fixată la pct.7-18 și 35-37 din același act normativ. În sfârșit, în cazul în care donatarul nu a prezentat permisul de armă timp de 6 luni în vederea ridicării acesteia, serviciul abilitat al Inspectoratului General al Poliției ori organul de poliție în raza căruia domiciliază donatarul transmite arma la organul teritorial de poliție.

* Este vorba despre Secția supravegherea circulației armament a Direcției generale securitate publică din cadrul Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova.

Totodată, din interpretarea sistemică a alin.(1) și (9) art.6 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă desprindem că procurarea sau dobândirea armelor letale și neletale supuse autorizării se poate realiza prin cumpărare, donație, moștenire, decorare, închiriere (*alias* locațiune) sau prin comodat.

După această succintă incursiune normativă, constatăm că, deși modalitățile normative ale acțiunii prejudiciabile incriminate la art.291 CP RM (păstrarea armelor de foc și a munițiilor, precum și transmiterea acestora) au un caracter alternativ²⁰, unii practicieni ai dreptului nu țin cont ori nu sesizează acest amănunt negolit de noimă. Iată și un caz din peisajul jurisprudenței care surprinde ilustrativ alegația lansată: *D.V., având în posesiune legală, în baza permisului de armă nr.000 eliberat la 22 mai 2010, pistolul cu glonț de model „Baikal-4427”, în perioada lunii august 2011 a transmis respectivul pistol lui P.A., care l-a avut asupra sa până la 10 septembrie 2011. Ca urmare a circumstanțelor ce fac obiectul cercetării judecătorești în cadrul unei alte cauze penale, la 10 septembrie 2011, în locuința din mun. Chișinău, str. Ginta Latină, 5, ap.0, a survenit decesul lui P.A., prin împușcare în regiunea capului cu arma de model „Baikal-4427”... Corespunzător, acțiunile lui D.V. se încadrează în prevederile art.291 CP RM, după semnele calificative: păstrarea neglijentă a armei de foc, precum și transmiterea acesteia altei persoane (sublinierea ne aparține – n.a.) [92].*

Nu putem agreea o atare abordare. Or, în fapt, s-a reținut că D.V. doar a transmis pistolul cu glonț de model „Baikal-4427” lui P.A. Pe când, în drept, această conduită ilicită a fost circumscrisă ca păstrare neglijentă a armei de foc, precum și ca transmitere a acesteia altei persoane. Este senin că, în speță, nu se pomenește nimic despre păstrarea armei de foc și prin ce acțiuni s-a manifestat. Așa fiind, de ce făptuitorului (D.V.) i s-a imputat și această modalitate normativă? Poate pentru că în art.291 CP RM lipsește conjuncția „sau” („fie”, „ori”), care ar îndeplini funcția disjunctivă? Intuim că în această speță s-a preluat „orbește” textul incriminator specificat la art.291 CP RM, fără a fi adaptat la circumstanțele concrete ale cazului deferit judecării.

Trecând peste asemenea erori judiciare strecurate în practică (care trezesc reticență), trebuie să tangențiem că la alin.(2) art.360 din Codul contravențional²¹ se stabilește răspunderea pentru transmiterea sau altă înstrăinare a armei individuale și a munițiilor aferente către o persoană care nu are permis de procurare a armelor și a munițiilor aferente²². Cu toate că la art.291 CP RM nu se specifică expres că transmiterea armei de foc și a munițiilor se îndeplinește, inclusiv, și în raport cu o persoană care nu are permis de procurare a armelor și a munițiilor, această cerință este dedusă din obligația făptuitorului de a nu transmite entitățile numite în condiții de ilegalitate altor persoane. Așadar, se pare că și la acest compartiment există un paralelism de reglementare, care are consecințe dăunătoare.

In concreto, s-a considerat operabil art.291 CP RM în următoarea speță: *inculpatul N.D. a păstrat neglijent, fără safeu, la domiciliul prietenului său I.A. din mun. Chișinău, un pistol de model „X”, calibrul 6,35 mm, pentru care a fost eliberat permis de portarmă nr.000 pe numele lui N.D., și 59 de cartușe, calibrul 6,35 mm. Mai apoi, până a pleca peste hotare, N.D. le-a transmis spre păstrare lui I.M. Pistolul și cartușele au fost depistate și ridicate în cadrul percheziției efectuate pe adresa mun. Chișinău, bd.X, ap.0, în cadrul urmăririi penale pe cauza penală nr.0000* [86]. În comparație cu cazul precedent analizat, în speța de față s-a reținut atât păstrarea armei de foc și a munițiilor, cât și transmiterea acestora altei persoane. Însă, în acest segment de cercetare ne interesează cea de-a doua modalitate normativă cuprinsă la art.291 CP RM (transmiterea armelor de foc și a munițiilor altor persoane).

De cealaltă parte, într-un alt caz s-a constatat că: *la 31 octombrie 2013, în jurul orei 09.40, G.I. a transmis pentru transportare feciorului său G.I., care nu are permis de portarmă, arma de foc de model „TOZ” nr.000, prin care acțiune a comis, în consecință, fapta cu semnele prevăzute la alin.(1) art.361 din Codul contravențional – încălcarea regulilor de deținere și transport al armei individuale* [63].

Se deosebesc oare substanțial faptele descrise? Bineînțeles că nu. Atunci, iarăși ne întrebăm: de ce li s-a dat calificări diferite?

În prima speță, considerăm că nu s-a ținut cont că și fapta de transmitere a armei și a munițiilor este susceptibilă să cadă sub incidența a două acte legislative cu aceeași forță juridică (art.291 CP RM și alin.(2) art.360 din

²⁰ Totuși, nu este exclus ca modalitățile normative ale acțiunii prejudiciabile incriminate la art.291 CP RM să persiste în același caz (să coabiteze). Mai precis, să fie săvârșite de același făptuitor și să fie reținute în sarcina ultimului. *Infra* vom face referire la o astfel de speță.

²¹ Într-un proiect de lege, elaborat de executiv, se intenționează ca alin.(2) art.360 din Codul contravențional să fie expus în următoarea redacție: „Încălcarea modului de înstrăinare a armelor letale sau neletale supuse autorizării și/sau munițiilor aferente sau transmiterea acestora unei persoane neautorizate în modul stabilit de legislația în vigoare” [84].

²² Pentru motivele deja arătate și pentru a asigura acuratețea, ar fi oportun de a exclude și din alin.(2) art.360 din Codul contravențional cuvintele „individuale” și „aferente”, precum și de a reformula la singular noțiunile „armelor” și „munițiilor”. De altfel, recomandarea este valabilă pentru întreaga dispoziție a art.360 din Codul contravențional.

Codul contravențional). Conflictul dat (de legi) urma a fi rezolvat în favoarea legii mai noi. Mai exact, potrivit alin.(2) art.360 din Codul contravențional²³. Chiar dacă acest aspect nu a fost sesizat de către partea acuzării (în special, de către procuror), nu există nicio scuză de a promova aceeași „gafă” și de către instanța de judecată. Or, după cum s-a afirmat axiomatic: „Judecătorul nu este călăul nemilos care decide soarta omului, ci membrul corpului înțelepților, care veghează pentru neadmiterea abuzurilor și fărădelegilor” [78, p.15]. În consecință, din nou constatăm că s-a ignorat (recte: violat) alin.(7) art.6 din Legea privind actele legislative, precum și art.3 CP RM.

În cel de-al doilea caz, se atestă că arma a fost transmisă unei persoane care nu are permis de portarmă. De aceea, într-un prim reflex fapta urma a fi calificată în baza alin.(2) art.360 din Codul contravențional. Totuși, presupunem că nu s-a putut face abstracție de faptul că transmiterea s-a realizat doar pentru transportarea armei. În ședința de judecată, contravenientul a explicat că arma de foc de model „TOZ” nr.000 se afla pe bancheta din spate a automobilului personal, fără toc, și a fost transmisă feciorului său împreună cu automobilul în care se afla arma anume pentru a o duce acasă și a o plasa în safeu [63]. În aceste împrejurări, se deduce că încredințarea armei spre transportarea acesteia nu echivalează cu o renunțare la posesiunea ei. Mai mult decât atât, chiar din declarațiile făptuitorului reiese că acesta a încălcat regulile de păstrare a armei de foc statuate la art.14 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă. Posibil, din aceste rațiuni, răspunderea s-a aplicat în baza alin.(1) art.361 din Codul contravențional.

Tot aici este util să modelăm o situație care, de altfel, nu este în afara realităților concrete: X, fiind în prezența unor persoane, a scos din toc pistolul personal (cu piedică de siguranță pusă și neîncărcat), pe care îl deținea legal și l-a dat pentru vizualizare lui Y, după ce X a pus acest pistol înapoi în toc. Oare în acest caz a avut loc o transmitere a armei de foc în conjunctura art.291 CP RM și a alin.(2) art.360 din Codul contravențional? Profilăm un răspuns negativ. Întru fundamentarea acestui punct de vedere, notăm că predarea armei pentru a fi vizualizată (examinată), în prezența persoanei care a prezentat acea armă, nu poate fi percepută și ca transmitere a dreptului de proprietate, deoarece persoana nu intenționează să piardă contactul cu arma, ci, dimpotrivă, încearcă să mențină controlul asupra acesteia. Transmiterea armei este temporară și doar pentru a fi examinată (vizualizată). Adică, nu în stăpânire definitivă. Posesorul (proprietarul) are convingerea că arma îi va fi retrocedată în scurt timp. În așa mod, Y nu a avut posibilitate nici să se folosească, nici să dispună de respectiva armă, din motiv că aceasta nu a ieșit fizic și vizual de sub inspecția lui X. Suplimentar, se poate desprinde cu pregnanță că X nu intenționa să renunțe asupra atributelor de posesiune, folosință și dispoziție asupra armei sale în beneficiul lui Y. Totuși, în acest caz, X a „încălcat” stipulațiunile lit.b) alin.(3) art.14 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, care dispun că arma poate fi purtată numai de titularul permisului corespunzător, cu condiția ca aceasta să stea în permanență introdusă în toc, în loc ascuns vederii, cu excepția situațiilor în care persoana este autorizată, potrivit legii, să o aplice. De aceea, răspunderea poate fi aplicată în baza alin.(1) art.361 din Codul contravențional, ceea ce nu exclude operarea art.28 din Codul contravențional, care prevede că în cazul contravenției neînsemnate organul (persoana cu funcție de răspundere) împuternicit să rezolve cazul poate înlătura răspunderea contravențională limitându-se la adresarea unei observații verbale făptuitorului.

În același registru, prezintă relevanță și o altă ipoteză ruptă din viața cotidiană: la o competiție de tir²⁴, cineva din participanți transmite (temporar) arma sa unui jurnalist, firește la o solicitare a ultimului, pentru a realiza un reportaj despre acest concurs. *Mutatis mutandis*, este limpede că nici în acest caz nu are loc o transmitere a armei de foc în sensul art.291 CP RM și alin.(2) art.360 din Codul contravențional.

Din aceste exemple se deduce că termenul „transmitere” din art.291 CP RM, precum și din alin.(2) art.360 din Codul contravențional este uneori interpretabil. Mai mult, în alin.(2) art.360 din Codul contravențional este utilizată și noțiunea „înstrăinare” (care la fel presupune trecerea în stăpânirea altei persoane a armelor și munițiilor prin vânzare, schimb, donare, dare cu împrumut, dare în contul unei datorii etc.). Extrapolând opinia lui I.Hadîrca [52, p.199] avansată în contextul art.217³ CP RM, se poate de susținut că devine limpede că noțiunea „transmitere” este lipsită de sferă de acțiune în sensul alin.(2) art.360 din Codul contravențional și, deoarece este lipsită de funcționalitate, reprezentând un element de decor, aceasta urmează a fi eliminată din numita normă. Paralel, din aceleași motive, considerăm preferabil ca termenul „transmitere” din art.291 CP RM

²³ În Republica Moldova, numărul de procese-verbale cu privire la contravenție întocmite în baza art.360 din Codul contravențional în ultimii ani se cifrează la: 25 – în anul 2014; 27 – în anul 2015; 10 – în primele 6 luni ale anului 2016 [80, 81, 82].

²⁴ Apropos, în anul 2011, în Republica Moldova au fost organizate 19 competiții de tir practic cu pistol, carabină și arme cu țeavă lisă, inclusiv „Campionatul Moldovei 2011, ediția a cincea” (probă pistol), „Primul campionat al Moldovei la arme cu țeavă lisă”, „Cupa forțelor speciale 2011” și alte competiții [70].

să fie substituit cu cel de „înstrăinare”. În continuare, pentru a nu genera confuzii, vom utiliza terminologia *de lege lata* de la art.291 CP RM și de la alin.(2) art.360 din Codul contravențional. Însă, aceasta nu are să însemne că ne dezicem de recomandarea formulată.

În cele din urmă, achiesăm opinia conturată de S.Brînza și V.Stati: „În ipoteza de transmitere a armelor de foc sau a munițiilor altor persoane, art.291 CP RM este aplicabil numai atunci când nu se atestă incidența prevederii de la alin.(2) art.360 din Codul contravențional” [7, p.588; 8, p.637].

Totodată, luând în calcul identitatea materiei reglementate de legea penală și de cea contravențională în domeniul ocrotirii relațiilor sociale cu privire la transmiterea în condiții de legalitate a armelor de foc și a munițiilor, art.291 CP RM s-ar transforma într-o „normă moartă” în cazul transmiterii armelor de foc sau a munițiilor altor persoane (de altfel, concluzia fiind valabilă și în ipoteza păstrării armelor de foc sau/și a munițiilor cu ajustările de rigoare).

Până a înainta propuneri într-o eclipsare a acestei inadvertențe, vom sonda modelele legislative ale altor state referitoare la răspunderea penală pentru transmiterea armelor de foc sau a munițiilor. Astfel, observăm că, similar legii penale autohtone, în art.239 din Codul penal al Republicii Armenia [118] (corespondent cu art.291 CP RM), alături de păstrarea armelor de foc și a munițiilor este incriminată și transmiterea acestora. Asemănările însă aici se opresc.

Cât privește deosebirile, în Codul penal al Ungariei [140], într-un cadru mai larg, la lit.e) alin.(1) secțiunea 325 „Infrațiuni cu arme și muniții” (corespondent cu art.291 CP RM), se prevede răspunderea pentru transmiterea armei de foc licențiate către o persoană care nu are licență.

În mod surprinzător, Codul penal al Finlandei [139] la alin.(1) secțiunea 1 din Capitolul 41 „Infrațiuni cu arme” (corespondent cu art.290 CP RM) stabilește răspunderea, printre altele, și pentru transmiterea armei, a unei părți din armă, cartușe sau muniții.

Comportă elocvență și faptul că în Codul penal al Federației Ruse [124] răspunderea pentru transmiterea ilegală a armei de foc sau a munițiilor este prevăzută la art.222 (corespondent cu art.290 și 292 CP RM), în timp ce răspunderea pentru păstrarea neglijentă a armei de foc este stabilită în art.224 (corespondent cu art.291 CP RM)²⁵. Aceeași paradigmă este îmbrățișată și de către majoritatea legislațiilor penale ale țărilor ce alcătuiesc Comunitatea Statelor Independente.

În percepția noastră, această ultimă abordare diferențiată pare a fi mai reușită decât cea care transpare din dispoziția art.291 CP RM. Iată de ce, luând în calcul amendamentul promovat *supra* (ca termenul „transmitere” din art.291 CP RM să fie substituit cu cel de „înstrăinare”), ar fi oportun ca „înstrăinarea armelor de foc și a munițiilor” să fie exclusă din art.291 CP RM și să suplinească alin.(1) art.290 CP RM.

Precizăm că, actualmente, la alin.(1) art.290 CP RM este instituită răspunderea pentru purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea sau comercializarea armelor de foc, precum și pentru sustragerea lor, cu excepția armei de vânatoare cu țevă lisă²⁶, sau a munițiilor fără autorizația corespunzătoare. În viitor, într-un proiect de lege elaborat de executiv se preconizează ca la alin.(1) art.290 CP RM după cuvântul „repararea” să urmeze textul „(modificarea construcției)”, iar textul „armelor de foc, cu excepția armei de vânatoare cu țevă lisă” să fie substituit cu textul „armelor de foc letale și neletale supuse autorizării” [84]. Întru susținerea acestor remanieri, în Nota informativă atașată respectivei inițiative legislative, între altele, se diseminează că: „(potrivit reglementărilor în vigoare – *n.a.*) nu este prevăzută răspunderea penală pentru modificarea ilicită a construcției armelor în scopuri criminale... Cu armele de vânatoare cu țevă lisă se comit cele mai multe infrațiuni și incidente. Armele de vânatoare cu țevă lisă constituie arme de foc, care fiind aplicate la distanțe mici devin cele mai periculoase prin faptul că alicele trase nu lasă victimei nicio șansă de supraviețuire sau aceasta este minimă” [83]. În ce ne privește, notăm că asocierea sintagmei „armelor de foc” cu cea de „letale și neletale” este parțial improprie. Or, în definiția armelor de foc nu sunt incluse armele prevăzute la categoriile C – arme care fac obiectul declarării din anexa nr.1 la Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, însă care fac parte din arme neletale. La fel, nu găsim justificări de ce legiuitorul a exceptat în sensul art.290 CP RM armele de vânatoare cu țevă lisă.

²⁵ De notat că în doctrina juridică există voci care au sugerat *de lege ferenda* ca transmiterea armelor sau a munițiilor să fie incriminată alături de păstrarea acestor entități [113, p.17]. Propunerea a fost avansată încă în contextul art.219 din Codul penal al RSFSR în redacția din 1960 [125] (corespondent cu art.224 din Codul penal al Federației Ruse și cu art.291 CP RM), dar așa și nu a fost recepționată de către legiuitorul rus.

²⁶ Potrivit art.2 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, prin „armă cu țevă lisă” se desemnează arma a cărei țevă este netedă pe cel puțin două treimi din toată lungimea interioară a canalului, începând de la camera cartușului.

Totodată, din motivele deja arătate, ar fi binevenit ca noțiunile „armelor de foc”, „munițiilor” din dispoziția alin.(1) art.290 CP RM să fie reformulate la singular.

Întru considerarea celor creionate, *de lege ferenda*, alin.(1) art.290 CP RM ar trebui să aibă următorul conținut: purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea, modificarea construcției, înstrăinarea, comercializarea²⁷ armei de foc, precum și sustragerea acesteia sau a muniției fără autorizație corespunzătoare.

Această rocadă legislativă ar fi în stare să aducă o disociere clară între alin.(1) art.290 CP RM (în varianta proiectată) și alin.(2) art.360 din Codul contravențional în materia investigată. Și anume: alin.(1) art.290 CP RM ar deveni aplicabil în cazurile în care posesorul (proprietarul) armei înstrăinează arma de foc sau muniția fără a deține actul administrativ cu caracter permisiv necesar (permis de înstrăinare) către un terț, indiferent dacă ultimul are sau nu permis de procurare a armei sau a muniției. Elementul esențial în ipoteza avansată constă în aceea că persoana care transmite respectivele entități nu este înzestrată cu acest drept prin autorizație corespunzătoare. La polul opus, sfera de incidență a alin.(2) art.360 din Codul contravențional trebuie pretată la faptele de înstrăinare de către posesorul (proprietarul) armei sau muniției având permis de înstrăinare pentru aceasta, însă către o persoană care nu are permis de procurare a armei și a muniției. Faptul că posesorul (proprietarul) armei sau muniției este titularul unui permis de înstrăinare în conjunctura alin.(2) art.360 din Codul contravențional transpare din obiectul juridic special protejat de această dispoziție – relațiile sociale cu privire la înstrăinarea în condiții de legalitate a armelor de foc și a munițiilor. De aceea, nu credem că se impune mențiunea *expressis verbis* la alin.(2) art.360 din Codul contravențional că cel care înstrăinează arme sau muniții (făptuitorul) să dețină autorizație pentru aceste operațiuni (similar prevederii de la lit.e) alin.(1) secțiunea 325 din Codul penal al Ungariei).

În cele ce succed, relevăm că transgresarea regulilor de port sau transportare nu poate să cantoneze răspunderea conform art.291 CP RM, ci, eventual, în prezența unor condiții suficiente, potrivit alin.(1), (5) și (6) art.361 din Codul contravențional. Întrucât conținutul dispoziției alin.(1) art.361 din Codul contravențional ne este cunoscut, vom preciza că alin.(5) și (6) art.361 din Codul contravențional sancționează portul armei individuale în stare de ebrietate produsă de alcool sau de alte substanțe, și, corespunzător, portul armei individuale la întruniri.

Cu titlu de drept comparat, remarcăm că la art.236 din Codul penal al Letoniei [141] (corespondent cu art.291 CP RM) se prevede răspunderea pentru păstrarea, portul, transportul și expedierea neglijentă a armelor și a munițiilor.

Într-o altă consecutivitate de idei, reținem că infracțiunea specificată la art.291 CP RM este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul păstrării armelor de foc sau a munițiilor ori al transmiterii acestora altor persoane. Producerea unor urmări prejudiciabile este în afara infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM [8, p.637]. Dar, este oare îndreptățită o astfel de concepție?

La acest capitol, sesizăm că nu există unanimitate de păreri în știința dreptului penal. Astfel, în opinia lui G.S. Meleşko, „legiuitorul a procedat incorect incluzând în art.224 din Codul penal al Federației Ruse (corespondent cu art.291 CP RM – *n.a.*) condiția obligatorie – „producerea urmărilor grave”. Actuala dispoziție a art.224 din Codul penal al Federației Ruse nu dă în vileag pericolul social al acestei infracțiuni, pentru că, de cele mai multe ori, păstrarea neglijentă a armei este cauza primară a sustragerii acesteia, iar, prin urmare, conduce și la utilizarea ulterioară în scopuri infracționale” [115, p.8-9]. Tocmai de aceea se pledează pentru excluderea sintagmei „producerea urmărilor grave” din art.224 din Codul penal al Federației Ruse. Subsecvent, G.S. Meleşko propune ca producerea unor urmări grave să constituie o variantă agravantă a infracțiunii date [115, p.9].

Pe aceeași undă se situează I.I. Bikeev, care se pronunță în favoarea angajării răspunderii penale pentru păstrarea neglijentă a armelor de foc, fără a se mai cere survenirea unor urmări prejudiciabile [101, p.84].

În contrast, A.A. Zadoyan [109], tăgăduind optica conform căreia infracțiunea investigată ar trebui să fie una formală, difuzează că „în cazul lipsei urmărilor prejudiciabile stabilite la art.224 din Codul penal al Federației Ruse, răspunderea se va aplica în baza art.20.8 din Codul contravențiilor administrative al Federației Ruse [111] (corespondent cu art.361 din Codul contravențional)”. De aici, autorul citat sugerează ideea că prin eliminarea urmărilor prejudiciabile din art.224 din Codul penal al Federației Ruse s-ar forma o dublare a acestei norme cu art.20.8 din Codul contravențiilor administrative al Federației Ruse.

În același spirit, după S.Borovinskiy, „criminalizarea păstrării neglijente a armelor de foc și a munițiilor fără producerea unor urmări prejudiciabile contravine criteriului de incriminare – existenței gradului suficient de pericol social al acțiunii” [107]. În legătură cu aceasta, singraful consideră că este nevoie ca infracțiunea analizată să fie una materială [107].

²⁷ Din analiza coroborată a prevederilor alin.(4) art.5 și alin.(9) art.18 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă deducem că „comercializarea” este o formă de „înstrăinare”.

La rândul nostru, alegem să ne solidarizăm cu cei doi din urmă autori. Or, armele de foc sau munițiile păstrate în mod necorespunzător pot să ajungă în mâini nepotrivite și pot să genereze rezultate devastatoare, cărora le trebuie imprimată valență juridică în legea penală.

Conștientizând această realitate, în perimetrul dreptului comparat, pentru desemnarea consecințelor prejudiciabile în normele analogice cu art.291 CP RM se vehiculează cu următoarele noțiuni: urmări grave (art.239 din Codul penal al Republicii Armenia, art.230 din Codul penal al Republicii Azerbaidjan [119], art.243 din Codul penal al Republicii Kârgâzstan [120], art.253 din Codul penal al Republicii Kazahstan [110], alin.(2) art.236 din Codul penal al Letoniei, art.197 din Codul penal al Republicii Tadjikistan [123], art.289 din Codul penal al Turkmenistanului [126]); decesul persoanelor (persoanei) sau alte urmări grave (alin.(1) art.224 din Codul penal al Federației Ruse, art.238 din Codul penal al Georgiei [122], art.264 din Codul penal al Ucrainei [112], art.249 din Codul penal al Republicii Uzbekistan [127]); decesul a două sau mai multe persoane (alin.(2) art.224 din Codul penal al Federației Ruse); decesul persoanei sau vătămarea gravă a integrității corporale (art.300 din Codul penal al Republicii Belarus [121]); vătămare a integrității corporale sau săvârșirea unor infracțiuni (art.419 din Codul penal al Estoniei [138]); etc.

Pe această filieră, făcând un excurs istoric [106] indispensabil, amintim că în redacția sa inițială infracțiunea statuată la art.291 CP RM devenea întregită atunci când păstrarea armelor de foc sau a munițiilor ori transmiterea acestora a cauzat urmări grave.

În doctrina juridică a timpului, la „urmări grave”, în sensul art.291 CP RM, se atribuia: „cauzarea morții, vătămarea gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății oamenilor, izbucnirea incendiului ce a cauzat jertfe umane sau un prejudiciu material în proporții mari, săvârșirea cu ajutorul acestor arme sau muniții a infracțiunilor periculoase etc.” [77, p.334]; „cauzarea vătămărilor corporale medii la două sau mai multe persoane, vătămări corporale grave uneia sau mai multor persoane, survenirea decesului unei sau mai multor persoane, nimicirea sau deteriorarea unor bunuri în proporții deosebit de mari, întreruperea de lungă durată a circulației transportului, a funcționării comunicațiilor etc.” [5, p.430]; „vătămările medii, grave ale integrității corporale sau sănătății ori moartea, cauzarea de daune materiale în proporții mari sau deosebit de mari, precum și săvârșirea, folosind aceste arme sau muniții, de către alte persoane a unor infracțiuni etc.” [10, p.567]; „consecințele fizice (vătămări corporale medii, grave sau moartea), consecințele patrimoniale (cauzarea de daune materiale în proporții mari sau deosebit de mari), precum și săvârșirea cu aceste arme sau muniții de către alte persoane a unor infracțiuni etc.” [2, p.648].

Însă, cu prilejul ajustării prevederilor legii penale la recomandările experților Consiliului Europei [24, 47], umanizării politicii punitive a statului, modernizării și racordării sancțiunilor penale la standardele medii europene, prin Legea pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 18 decembrie 2008 [75] (în continuare – Legea nr.277/2008), din dispoziția art.291 CP RM au fost excluse cuvintele „dacă aceasta a avut urmări²⁸ grave”²⁹.

În planul avantajelor, consemnăm că acest amendament a adus previzibilitate și claritate art.291 CP RM, exigențe înapătate de jurisprudența CtEDO [11, 13] și a Curții Constituționale a Republicii Moldova [53] în privința legalității la nivel de incriminare. Într-adevăr, sintagma „urmări grave” este ambiguă³⁰ și antamează problema calității legii. Faptul că în literatura de specialitate autohtonă lista urmărilor prejudiciabile ce se raportau locuțiunii „urmări grave” în sensul art.291 CP RM se finaliza cu etcetera demonstrează dificultatea

²⁸ Cu toate acestea, în practica judiciară se întâlnesc și cazuri recente când apărătorii în cerea de apel, precum și în cererea de recurs au alegat că „în acțiunile inculpatului lipsește latura obiectivă ce se caracterizează prin încălcarea cerințelor privind păstrarea sau transmiterea armelor de foc și a munițiilor, care au drept urmare survenirea unor urmări grave (sublinierea ne aparține – n.a.)” [44]. Se pare că acești ardeți apărători fac abstracție de amendamentul operat în art.291 CP RM prin Legea nr.277/2008 sau nu cunosc despre remaniera legislativă nominalizată.

²⁹ Este de remarcat că formula „urmări grave” se mai conține în Codul penal într-un număr impunător de texte: lit.e) alin.(3) art.137³; lit.f) alin.(3) art.171; lit.e) alin.(3) art.172; lit.e) art.181; alin.(1) art.183; lit.d) alin.(2) art.184; lit.f) alin.(3) art.189; alin.(5) art.218; lit.d) art.233; lit.d) alin.(1) art.225; lit.d) alin.(1) art.226; lit.d) art.228; art.261; lit.b) alin.(2) art.263; lit.c) art.270; lit.b) art.271; lit.d) alin.(2) art.275; alin.(1) și alin.(5) art.278; lit.d) alin.(2) art.280; art.281, lit.e) alin.(2) art.289; lit.c) alin.(2) art.289¹; lit.c) alin.(2) art.289²; lit.c) alin.(2) art.289³; lit.b) alin.(2) art.292; lit.b) alin.(3) art.295²; art.296, lit.b) art.297; lit.b) art.298; lit.b) art.300; lit.b) art.301; lit.c) alin.(2) art.306; lit.c) alin.(2) art.307; alin.(4) art.308; lit.b) alin.(2) art.316; lit.c) alin.(2) art.327; lit.d) alin.(3) art.328; lit.b) alin.(2) art.329; alin.(1¹) art.335; lit.b) alin.(2) art.339; alin.(2) art.334; art.345, lit.d) alin.(2) art.349; lit.e) alin.(3) art.352; art.363; lit.b) alin.(2) și lit.a) alin.(4) art.364; lit.c) alin.(2) art.365; lit.b) alin.(2) art.368; lit.c) alin.(2) art.369; alin.(2) art.370; lit.c) alin.(2) art.373; alin.(2) art.374; alin.(2) art.375; alin.(2) art.377; alin.(2) art.378; alin.(2) art.379; art.38; și lit.c) art.384.

³⁰ În acest context, A.Eșanu a arătat, just, că norma de incriminare trebuie să fie accesibilă, previzibilă și clară [51].

reprezentării exhaustive a tuturor consecințelor care prezintă pericol social și ar merita atenția legii penale. Iar pentru ca destinatarul și beneficiarul legii penale să cunoască care este preceptul incriminării, legiuitorul este obligat să adopte texte precise, lipsite de echivoc.

Și în doctrina străină au fost ridicate obiecții întemeiate *vis-à-vis* de sintagma „urmări grave” în contextul normelor analogice cu art.291 CP RM, fiind recomandată concretizarea acestei noțiuni [102, p.88-95; 103, p.13; 107, p.22-26; 113, p.17; 130, p.18-21] (vătămarea medie sau gravă a integrității corporale, decesul persoanei etc.), iar unii autori, în definitivă, pledează pentru adăugarea mențiunii „sau alte urmări grave” [109, p.179-192; 129, p.17]. Această din urmă optică pare discutabilă, din motivul că iarăși va lăsa să persiste o doză proeminentă de subiectivism al celor împuterniciți cu aplicarea legii penale. Este adevărat că consacrarăa semnelor estimative în descrierea elementelor constitutive obiective permite o adaptare la schimbările de situație. Însă, legea penală trebuie să fie prin excelență o *lex certa*. Din aceste considerente, nu propunem reanimarea conceptului de „urmări grave” în conjunctura art.291 CP RM.

Cât privește dezavantajele, printr-un efect de oglindă, discernem că prin excluderea urmărilor prejudiciabile din art.291 CP RM s-a dat frâu liber practicienilor de a aplica dispoziția prenotată în cazuri chiar banale. Faptul că organelor îndrituite cu aplicarea legii penale li s-a acordat o marjă largă de discreție³¹ a generat existența hotărârilor judecătorești cu interpretări diametral opuse. În această împrejurare își are originea incertitudinea situației juridice a persoanelor care – din varii motive – încalcă regulile de păstrare și de transmitere a armelor de foc și a munițiilor. Adicional, odată cu intrarea în vigoare a Codului contravențional (la 31 mai 2009), s-a format o suprapunere de reglementare în materia cercetată. În așa mod, sfera de incidență, pe de o parte, a art.291 CP RM și, pe de altă parte, a alin.(2) art.360 și alin.(1) art.361 din Codul contravențional se intersectează. Mai precis, s-a șters diferența dintre normele confruntate (în materia analizată), iar, în consecință, *de lege lata* art.291 CP RM a devenit „încătușat”.

În opinia noastră, această stare de lucruri este condiționată de sfidarea reglementărilor de tehnică legislativă³². La concret, nu s-a luat în vizor faptul că în procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în două sau mai multe acte normative, fiindcă altminteri se anihilează coerența, consecvența și echilibrul dintre reglementările concurente. Așadar, nu s-a asigurat o sincronizare între adoptarea Legii nr.277/2008 și a Codului contravențional.

După S.Copețchi și I.Hadîrca, „negativ este și rezultatul calificării atunci când cele comise constituie faptă contravențională în noua legislație” [22, p.56]. Din această perspectivă, se pare că s-a ajuns, din stupiditatea legiuitorului, la un rezultat negativ al calificării faptelor de păstrare a armelor sau a munițiilor, precum și de transmitere a acestora, deși art.291 CP RM nu a fost abrogat și nici nu se dorea acest lucru. Or, dacă se intenționa ca faptele de păstrare a armelor sau a munițiilor, precum și de transmitere a acestora să fi fost trecute doar pe terenul legii contravenționale, art.291 CP RM ar fi fost exclus, și nu „cârpit” prin Legea nr.277/2008.

Pentru a depăși această incongruență, considerăm că este ineluctabilă regândirea concepției referitoare la momentul de consumare a infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM. În acest sens, ar fi oportună conturarea la art.291 CP RM a survenirii anumitor urmări prejudiciabile. Astfel s-ar stopa controversile legate de aplicarea în practică a art.291 CP RM și s-ar forma o diferență clară între ilicitul penal și cel contravențional examinat. Or, după cum s-a acceptat în pct.21 din Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova de inadmisibilitate a sesizării nr.31g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 249 din Codul penal (criteriile de calificare a faptelor penale și contravenționale), nr.21 din 29 aprilie 2016 [27]: „obiectul juridic specific (a se citi – special – *n.a.*) poate fi protejat atât prin legea penală, cât și prin legea contravențională, legiuitorul având sarcina de a face doar deosebirea cantitativă la calificarea faptelor, care redă gradul prejudiciabil³³ al faptei săvârșite”.

³¹ În acest sens, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a statuat că „o putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității... Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești” [57].

³² În una dintre hotărârile sale, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a tălmăcit că „prin reglementările de tehnică legislativă legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară” [55].

³³ În concepția art.15 CP RM, gradul prejudiciabil al infracțiunii se determină conform semnelor ce caracterizează elementele infracțiunii: obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă.

Analizând practica judiciară în materie, constatăm că săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM implică în cele mai multe cazuri producerea următoarelor consecințe: sustragerea armei [43, 93], vătămarea medie sau gravă a integrității corporale sau a sănătății [87], decesul persoanei [29] etc.

Cu referire la mecanismul de cauzare a acestor daune, observăm că subiectul infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM nesocotește anumite reguli legate de păstrarea [108, p.116] sau de transmiterea armei sau a muniției în condiții de legalitate. Ulterior, se implică o altă persoană, grație comportamentului căreia se produc urmările nominalizate. Corespunzător, această altă persoană poate fi trasă la răspundere penală pentru acțiunile sale (în baza altei norme decât art.291 CP RM).

Cu această ocazie, subscriem opiniei reflectate de I.Ciobanu și N.Nedelcu, potrivit căreia „la survenirea anumitor consecințe figurant activ este nu doar subiectul componentei de infracțiune prevăzute la art.291 CP RM, dar și o altă persoană. În așa fel, construcția teoretică a legăturii cauzale (păstrarea neglijentă – legătura cauzală – consecința) este completată esențial prin apariția unei alte persoane, care și provoacă consecința. Cu alte cuvinte, construcția teoretică a legăturii cauzale indică asupra unui subiect, iar mecanismul cauzării empirice „este generat” de către o altă persoană” [17].

Pentru o mai bună pătrundere în esența acestui mecanism, invocăm și un caz practic: *în luna ianuarie 2012, V.N., manifestând neglijență criminală, a lăsat în magazinul „X” din or. Cahul, al cărui proprietar era, arma de vânatoare de model „IJ-27M”, calibrul 12, cu două țevi verticale, încărcată cu un cartuș, pe care o posedă în baza permisului de portarmă. La 22 aprilie 2012, aproximativ la ora 17.30, soția acestuia, V.L., aflându-se în magazinul menționat, a luat arma respectivă și a efectuat o împușcătură în direcția lui Ș.S. în regiunea abdomenului, cauzându-i leziuni corporale grave, periculoase pentru viață, care au provocat decesul victimei* [29].

În speță, fapta ilicită a lui V.N. s-a rezumat la aceea că a păstrat arma sa pe care o deținea legal în afara locurilor special amenajate (safeului), încălcând art.14 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă. La arma cu pricina având accesul alte persoane, care au și aplicat-o. Evident că V.L. urmează să răspundă penal aparte pentru cauzarea leziunilor corporale grave, periculoase pentru viață, care au provocat decesul lui Ș.S. (alin.(4) art.151 CP RM, deși calificarea pare discutabilă, luându-se în calcul mijlocul utilizat și locul țintirii).

După această divagație absolut necesară, sugerăm ca art.291 CP RM să fie completat după cum urmează: „...care a cauzat vătămarea medie sau gravă a integrității corporale ori a sănătății, decesul persoanei, daune materiale în proporții mari sau deosebit de mari ori sustragerea acestora³⁴”. Anume în astfel de condiții ar fi justificată intervenția mijloacelor de drept penal ca o ultimă măsură. În dependență de urmările prejudiciabile produse va fi posibilă și o individualizare mai echilibrată a pedepsei.

Distinct de cele etalate mai sus, *vis-à-vis* de aspectul interior (lăuntric) al infracțiunii analizate, semnalăm că într-un caz din practica judiciară s-a ales că: *latura subiectivă a infracțiunii* (se are în vedere a infracțiunii specificate la art.291 CP RM – *n.a.*) *se caracterizează prin intenție directă* (sublinierea ne aparține – *n.a.*). *Astfel, inculpatul C.P., din anul 2013 și până la 29 aprilie 2015, era deținător legal, în baza permisului nr.000, al armei, având în acest sens și dreptul de portarmă. Cunoscând despre prescripțiile legii privind restricțiile de păstrare, deținere și port al armei, și-a păstrat necorespunzător arma de foc, și anume: pistolul de model „Baikal-442”, cu lovitură centrală, cu țeavă scurtă ghintuită, calibrul 9 mm „Makarov” (9x18 mm). La 29 aprilie 2015 a uitat-o în veceul localului „Cafeneaua Veche” din mun. Chișinău, str. Teodorovici, 12, iar când s-a întors nu a mai găsit-o* [31].

În această situație, reiese că s-a considerat că făptuitorul a fost ghidat de intenție directă, deoarece dânsul a cunoscut despre reglementările legii privind restricțiile de păstrare, deținere și port al armei. Interesantă denotație, nu-i așa? În speță se atestă că făptuitorul posedă arma legal în baza permisului corespunzător. Din art.7 al Legii privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă aflăm că printre condițiile de acordare a permisului de procurare a armei letale și neletale supuse autorizării și, după caz, a permisului de armă, se numără și: absolvirea unui curs de instruire teoretică și practică de mânăuire a armei de foc, organizat de o persoană juridică acreditată în domeniu, în condițiile legii, cu excepția personalului atestat din cadrul autorităților administrației publice care au competențe în domeniul apărării naționale, securității statului și al ordinii publice. În asemenea coordonate, rezultă că dacă persoana care deține arma legal și încalcă prevederile referitoare la păstrarea acesteia, acționează neapărat cu intenție directă. Însă, o atare deslușire nu poate fi recunoscută ca fiind temeinică în redacția actuală a art.291 CP RM.

³⁴ Și în contextul art.224 din Codul penal al Federației Ruse s-a propus ca printre urmările prejudiciabile să se numere și sustragerea armei [102].

În ce ne privește, discernem că problema trebuie departajată în funcție de modalitățile normative cuprinse în art.291 CP RM. Astfel, locuțiunea „păstrare neglijentă” din art.291 CP RM denotă că în ipoteza de păstrare a armelor de foc sau a munițiilor latura subiectivă a infracțiunii se caracterizează doar prin imprudență sub forma neglijenței³⁵. Corelativ, făptuitorul acționează cu intenție directă în prezența modalității de transmitere a armelor de foc sau a munițiilor. Datorită specificului său, este inadmisibil a raționa că în cazul transmiterii armelor de foc sau a munițiilor făptuitorul nu are voința fermă de a săvârși acțiunea și nu dorește realizarea ei materială. Prin urmare, vinovăția sub forma intenției directe³⁶ manifestată de făptuitor la săvârșirea transmiterii armelor de foc sau a munițiilor rezultă *ex re*.

Fără a întrerupe firul logic, notăm că în doctrina juridică s-a postulat că prezența sintagmei „păstrare neglijentă” în textul incriminator al faptei infracționale cercetate este nereușită, fiindcă îngustează aria de incidență a infracțiunii date doar la ipoteza în care s-a acționat cu neglijență [100, p.21; 102, p.88-95; 109, p.179-192; 117, p.43-44; 131, p.17-18]. În vederea remedierii acestei carențe, s-a recomandat ca formula „păstrare neglijentă” să fie substituită cu „păstrare imprudentă” [131, p.18] sau „păstrare necorespunzătoare” [100, p.21; 117, p.43-44] ori „încălcarea regulilor de păstrare” [102, p.88-95; 109, p.179-192].

Cel mai degrabă, această din urmă concepție are ca model de elevație juridică art.255 din Codul penal al Lituaniei [142], al cărui *nomen juris* este „Încălcarea regulilor de păstrare a armelor, munițiilor, a explozivelor și a dispozitivelor explozive”.

Sub acest unghi, împărtășim opinia că sintagma „păstrare neglijentă” utilizată în art.291 CP RM nu este cea mai potrivită. Din contra, aceasta nutrește (la *prima facie*) falsa impresie că în cazul nerespectării regulilor de păstrare a armelor sau a munițiilor se aplică art.291 CP RM, atunci când în plan subiectiv făptuitorul a manifestat imprudență sub forma neglijenței, iar în celelalte ipoteze ar deveni operabil alin.(1) art.361 din Codul contravențional (care, după cum s-a putut vedea, conține sintagma „încălcarea regulilor”, fără a se specifica forma vinovăției). Or, legiuitorul trebuie să asigure o legătură logico-juridică și o coerență între dispozițiile destinate să apere valorile și relațiile sociale aferente. De aceea, pentru desemnarea *verbum regens* în art.291 CP RM, milităm pentru folosirea expresiei „încălcarea regulilor de păstrare”. Tot în așa mod, se cere a fi reformulat titlul art.291 CP RM. În varianta proiectată, misiunea de a determina forma vinovăției în sensul art.291 CP RM va cădea pe umerii doctrinei și ai practicii judiciare.

Schimbând vectorul investigației, punctăm că subiect al infracțiunii stipulate la art.291 CP RM este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani.

Concomitent, subiectul infracțiunii examinate este persoana care deține autorizația de păstrare a armelor de foc sau a munițiilor. În caz contrar, nu i-ar reveni obligația să le păstreze în siguranță și să nu le transmită în condiții de ilegalitate altor persoane [8, p.637]. Altfel spus, cerința precum că posesorul unei arme de foc sau muniții în sensul art.291 CP RM are un document permisiv corespunzător reiese implicit din relațiile sociale ocrotite de articolul dat. Totuși, în legislația penală a unor state condiția numită este *expressis modis* prevăzută în textul incriminator din normele analogice cu art.291 CP RM (de exemplu, art.300 din Codul penal al Republicii Belarus, art.255 din Codul penal al Lituaniei etc.).

Această calitate a subiectului infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM îl deosebește de subiectul infracțiunii specificate la art.290 CP RM [8, p.637]. *Ad similes*, și în conjunctura alin.(2) art.360 și alin.(1) art.361 din Codul contravențional subiectul contravenției deține legal arma individuală sau munițiile aferente. Din păcate, sunt și cazuri când această condiție nu este înțeleasă judicios. *Exempli gratia*, într-o speță s-a reținut că: *la 27 septembrie 2013, în jurul orei 06.10, D.I. păstra la domiciliu, neavând permis de portarmă* (sublinierea ne aparține – n.a.), *arma de foc de model „IJ” nr.000, prin ce a comis, în consecință, fapta cu semnele prevăzute la alin.(1) art.361 din Codul contravențional: încălcarea regulilor de deținere și port al armei individuale* [62]. În acest caz, dacă arma de foc cu pricina nu se raportează la categoria de arme de vânătoare cu țeavă lisă,

³⁵ Cineva ar putea să ne reproșeze că poziția noastră este bazată pe o interpretare literară a legii. Însă, în replică, vom preciza că „această orientare formalistă implică și garanții juridice superioare, deoarece interpretarea normei în „litera” sa este previzibilă, iar aplicarea corespunzătoare a dreptului devine predictibilă pentru destinatarii obișnuiți... Interpretarea „în litera legii” are o aptitudine mai sporită de a proteja destinatarul reglementării împotriva abuzurilor! Aceasta mai ales atunci când o asemenea interpretare vine să lărgască (iar nu să limiteze) sfera, întinderea, efectul sau beneficiul unor drepturi” [50, p.104-105]. În plus, este îndeobște cunoscut faptul că, „spre deosebire de alte legi, legea penală trebuie interpretată prin aplicarea coroborată a interpretării gramaticale cu cea teleologică, care își propune lămurirea înțelesului normei juridice pornind de la finalitatea acesteia” [56]. Interpretarea strictă a legii penale este un corolar direct al principiului legalității penale, a cărui valoare juridică este recunoscută atât în legislația națională, cât și în cea europeană [59].

³⁶ În literatura de specialitate există și opinia precum că în cazul modalității de transmitere a armelor de foc sau a munițiilor (consemnată la art.291 CP RM) făptuitorul poate acționa în plan subiectiv atât cu intenție directă, cât și indirectă [1].

acțiunile lui D.I. se circumscriu alin.(1) art.290 CP RM, însă nicidecum potrivit alin.(1) art.361 din Codul contravențional.

Din Nota informativă a Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova privind activitatea de supraveghere a circulației armamentului în perioada a 6 luni ale anului 2016 aflăm că la evidența organelor de poliție se află: 1) 56191 persoane fizice, care dețin în posesiune 69573 arme, dintre care: a) cu țeava ghintuită – 20901; b) cu țeava lisă – 42172; c) cu bile de cauciuc – 2659; d) neletale – 3841; 2) 295 de obiective ale sistemului autorizări care dețin și folosesc 4111 arme de foc [82].

În acest context se profilează dilema: care trebuie să fie calificarea juridică a faptei dacă posesorul unei arme de foc (sau muniție) nu are permis de păstrare a acesteia și încalcă regulile de păstrare fixate în Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă sau în alte acte normative?

Într-o accepțiune [5, p.430; 77, p.335], în situația de față ar exista un concurs de infracțiuni între art.290 și art.291 CP RM³⁷. Într-o altă opinie [2, p.647; 10, p.566], se diseminează că în cazul în care arma de foc, cu excepția armei de vânatoare cu țeavă lisă, sau munițiile se află ilegal la făptuitor, acțiunile făptuitorului vor fi calificate conform art.290 CP RM, fără a fi necesară calificarea suplimentară conform prevederilor art.291 CP RM³⁸.

Sprrijinim cea de-a doua părere. Aceasta întrucât accentul trebuie deplasat pe faptul că persoana nu deține autorizație corespunzătoare pentru a păstra respectivele obiecte. În plus, recurgând la procedeul comparării sancțiunilor, se desprinde că infracțiunea prevăzută la alin.(2) art.290 CP RM absoarbe infracțiunea specificată la art.291 CP RM. Or, legiuitorul, estimând *in abstracto* pericolul social al infracțiunii statuate la alin.(2) art.290 CP RM, a instituit un tratament sancționator mai aspru decât pentru infracțiunea fixată la art.291 CP RM.

In globo, și în practica judiciară se atestă că în ipotezele în care persoana nu are autorizația corespunzătoare pentru arma de foc (cu excepția armei de vânatoare cu țeavă lisă) sau muniții, însă le păstrează cu sfidarea prescripțiilor edictate de legiuitor (în afara safeului, în garaj [37, 40], în automobil [36, 39], în sertarul mesei de lucru (de birou) [34], în dulap [38], în geantă [42], în dormitor [41], în noptieră [35] etc.), răspunderea se aplică doar în baza art.290 CP RM. Însă, nu putem să excludem *de plano* că nu sunt și cazuri când s-a procedat altfel.

În contextul celor elucidate, relevăm că în practica judiciară se întrezăresc, pe alocuri, și spețe în care făptuitorul are în posesiune arma de foc în virtutea executării unui contract de muncă. De pildă, G.M. a fost condamnat în baza art.291 CP RM. Pentru a pronunța sentința, *in fapt*, s-a stabilit că: *la 24 februarie 2016, aproximativ la ora 10.30, G.M. se afla la serviciu în calitate de gardian-șofer, fiind totodată membru al grupei mobile ÎS „Servicii Pază”, filiala Orhei. Acesta era dotat, în condițiile alin.(4) art.23 al Legii privind activitatea particulară de detectiv și de pază, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 04 iulie 2003 [74], cu mijloace de intervenție și de apărare individuală – pistol de model „RG-88 0782228”. În timp ce se afla pe teritoriul stației de alimentare cu petrol SA „Tirex Petrom”, situate în or. Orhei, str. Drumul Taberei, s-a deplasat la blocul sanitar al stației „Peco”, amplasat în afara stației. Pentru a-și satisface necesitățile fiziologice, G.M. a scos din toc arma (pistolul de model „RG-88 0782228”) și a pus-o într-o cutie metalică aflată în blocul sanitar, iar când a ieșit din el nu și-a luat arma din acea cutie. A depistat lipsa armei abia la ora 13.00, în aceeași zi, și a sesizat Poliția [96]. Prin aceasta G.M. a manifestat iresponsabilitate în raport cu respectarea prevederilor alin.(3) art.14 al Legii privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, care îl obligă să poarte arma în permanență introdusă în toc și aceasta să se afle în permanență numai asupra sa.*

Șirul unor astfel de exemple poate continua [97]. Însă, cert este faptul că împrejurarea precum că făptuitorul a obținut arma și munițiile pentru exercitarea atribuțiilor legate de prestarea unei munci nu poate influența la calificare. Totuși, această circumstanță poate fi valorificată la individualizarea pedepsei, ceea ce, cu regret, în spețele selectate se omite.

Concretizăm că dacă subiectul este militarul care încalcă regulile de mânăuire a armei, de manipulare a munițiilor, a substanțelor explozive, radioactive și a altor substanțe și obiecte ce prezintă un pericol sporit pentru cei din jur, dacă aceasta a cauzat vătămarea ușoară sau medie a integrității corporale sau a sănătății, decesul persoanei ori alte urmări grave, răspunderea se va aplica în baza art.373 CP RM.

La fel, în situația în care militarul pierde sau deteriorează armele sau munițiile încredințate spre a fi folosite în timpul serviciului, în urma încălcării regulilor de păstrare a acestora, devine operabil alin.(3) art.381 CP RM.

³⁷ Opinii similare au fost expuse și în contextul legii penale ruse, precum că în situația analizată ar exista un concurs de infracțiuni între art.222 și art.224 din Codul penal al Federației Ruse [114, p.25; 128, p.545].

³⁸ Părerii asemănătoare au fost avansate și în doctrina străină în contextul Codului penal al Federației Ruse [109] și în contextul Codului penal al Republicii Kazahstan [110].

În același timp, din coroborarea alin.(4) art.21 și art.291 CP RM se deduce că persoana juridică nu poate fi subiect al infracțiunii examinate. Însă, potrivit alin.(8) art.4 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, armele deținute de persoanele fizice și juridice (sublinierea ne aparține – *n.a.*) în condițiile acestei legi trebuie păstrate la domiciliul ori la sediul acestora³⁹.

În consonanță cu alin.(3) art.31 din legea prenotată, persoanele juridice de drept privat care nu sunt în subordinea autorităților publice sau în a căror privință aceste autorități nu exercită funcția de fondator pot fi autorizate, în condițiile acestei legi și în funcție de obiectul lor de activitate, să procure, să dețină și să folosească arme letale și arme neletale, precum și muniții aferente, pentru: a) înarmarea personalului abilitat să desfășoare activități de pază, dacă aceasta se justifică pentru asigurarea pazei sediilor, imobilelor sau a obiectivelor care le aparțin sau pe care le păzesc, precum și a pazei persoanelor, bunurilor, valorilor sau a transportului ori a depozitării de valori importante, în cazul societăților al căror obiect de activitate îl constituie prestarea de servicii în domeniul pazei ori în cazul celor care își pot asigura pază proprie, în condițiile legii; b) desfășurarea activităților de executare a tragerilor cu arme în tiruri de trageri special amenajate, pentru antrenament sau divertisment, precum și pentru organizarea și desfășurarea cursurilor de instruire teoretică și practică de mânăuire a armei de foc; c) desfășurarea activităților artistice în centrele de producție cinematografică și televiziune, precum și în cadrul spectacolelor de circ și teatru.

Între altele, la pct.120 din Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, nr.293 din 23 aprilie 2014, se statorește că, în vederea autorizării corespunzătoare, persoana juridică interesată trebuie să depună o cerere la organul de poliție competent, împreună cu un set de documente, în original și în copie, printre care și dovada deținerii legale a spațiului de depozitare a armelor și a munițiilor pentru care se solicită autorizarea, dotat cu sisteme de asigurare a securității acestora, la sediu sau, după caz, la punctele de lucru declarate conform legii.

Din analiza acestor texte normative se degajă ideea că și persoanelor juridice li se incumbă obligația pozitivă de a asigura păstrarea armelor și munițiilor în condiții de legalitate.

În Republica Moldova, în ultimii ani, au fost efectuate verificări la persoane juridice privind respectarea condițiilor de deținere a armelor, după cum urmează: 1452 – în anul 2014; 923 – în anul 2015; 322 – în primele 6 luni ale anului 2016 [80, 81, 82]. În rezultat la ce au fost înaintate sesizări în vederea înlăturării deficiențelor constatate: 106 – în anul 2014; 82 – în anul 2015; 23 – în primele 6 luni ale anului 2016.

Astfel, în cazul în care persoana juridică sfidează prescripțiile Legii privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă și ale Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, nr.293 din 23 aprilie 2014, etc., referitoare la păstrarea armelor și a munițiilor, nu poate să survină răspunderea penală.

O altă atitudine are legiuitorul lituanian. Și anume: subiect al infracțiunii prevăzute la art.255 din Codul penal al Lituaniei (infracțiune analogică cu art.291 CP RM) poate fi și persoana juridică (alin.(3) art.255 din Codul penal al Lituaniei).

Față de cele ce preced, apreciem că este oportun de a modifica sancțiunea art.291 CP RM, astfel încât și persoana juridică (firește, cu excepția autorităților publice) să devină subiect al ilicitelor nominalizate.

Concluzii și recomandări

Lăsând la o parte această efigie de perspectivă, evidențiem că datorită caracterului „viu”⁴⁰ al jurisprudenței, se face dificilă precizarea soluțiilor ce țin de aplicarea în practică a art.291 CP RM și epuizarea controverselor pe care le reclamă faptele de păstrare a armelor de foc și a munițiilor, precum și de transmitere a acestora. Totuși, în urma studiului întreprins, efectuând o radiografiere, putem formula următoarele **concluzii**:

1) statisticile scot în lumină faptul că, de cele mai dese ori, comiterea unor infracțiuni sunt sezonate cu aplicarea sau folosirea armelor de foc și a munițiilor. Așadar, se pare că armele și munițiile constituie mijlocul cel mai eficient de punere în executare a rezoluției infracționale;

³⁹ Aceasta nu are să însemne însă că titularul dreptului de posesiune (proprietate) a unei arme nu ar putea să schimbe locul de păstrare a acesteia (altul decât domiciliul ori sediul), firește în anumite condiții. Suportul normativ al acestei concluzii derivă din alin.(10) art.4 din Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, care dispune că armele deținute la domiciliul persoanei fizice sau la sediul persoanei juridice în baza documentelor prevăzute de lege pot fi transferate de proprietarul lor în alt spațiu decât în cel menționat în documente numai cu acordul în scris al poliției.

⁴⁰ Doctrina „instrumentului viu” este țărnută de către CtEDO în mai multe cauze deduse examinării [132, 135], precum și de către doctrina juridică [144].

2) între noțiunile „armă” și „armă de foc” redate în Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă există o relație de tipul „întreg-parte”;

3) conceptele „păstrare” și „deținere” în conjunctura art.291 CP RM și a alin.(1) art.361 din Codul contravențional sunt echipolente;

4) în practica judiciară nu există un punct de vedere unitar cu privire la calificarea faptei de păstrare a armei de foc și a muniției. În timp ce unele instanțe au considerat că este aplicabil art.291 CP RM, altele, dimpotrivă, optează pentru operarea răspunderii în baza alin.(1) art.361 din Codul contravențional;

5) practica judiciară eterogenă cu privire la calificarea faptelor de păstrare a armelor de foc și a munițiilor (precum și de transmitere a acestora) generează o insecuritate juridică;

6) deși modalitățile normative ale acțiunii prejudiciabile incriminate la art.291 CP RM (păstrarea armelor de foc și a munițiilor, precum și transmiterea acestora) au un caracter alternativ, unii practicieni ai dreptului nu țin cont ori nu sesizează acest amănunt nelipsit de relevanță și preiau „automat” textul incriminator specificat la art.291 CP RM, fără a-l adapta la circumstanțele concrete ale cazului dedus judecării;

7) *de lege lata*, faptele de păstrare a armelor de foc și a munițiilor, precum și de transmitere a acestora cad sub incidența atât a legii penale (art.291 CP RM), cât și a celei contravenționale (alin.(2) art.360 și alin.(1) art.361 din Codul contravențional). Iar în astfel de cazuri, în virtutea regulii *lex posterior derogat priori* consacrate la alin.(7) art.6 din Legea privind actele legislative, urmează a fi aplicate prevederile actului posterior. Adică, prevederile alin.(2) art.360 și ale alin.(1) art.361 din Codul contravențional;

8) suprapunerea sferei de reglementare, pe de o parte, a art.291 CP RM și, pe de altă parte, a alin.(2) art.360 și a alin.(1) art.361 din Codul contravențional este condiționată de excluderea urmărilor prejudiciabile din art.291 CP RM prin Legea nr.277/2008 (astfel creându-se posibilitatea de a aplica dispoziția prenotată în mod abuziv), precum și de intrarea în vigoare a Codului contravențional (la 31 mai 2009). În așa fel, nu s-a asigurat o sincronizare a actelor normative precizate;

9) la adoptarea alin.(2) art.360 și a alin.(1) art.361 din Codul contravențional legiuitorul nu a ținut cont de regula de tehnică legislativă, potrivit căreia în procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în două sau mai multe acte normative;

10) noțiunea „transmitere” este lipsită de arie de acțiune în contextul alin.(2) art.360 din Codul contravențional și, deoarece este lipsită de funcționalitate, reprezintă un element de decor;

11) în cazul încălcării regulilor de păstrare a armelor de foc și a munițiilor, persoana urmează a fi trasă la răspundere doar în temeiul alin.(1) art.361 din Codul contravențional, iar în cazul sfidării prescripțiilor de transmitere a armelor de foc și a munițiilor devine aplicabil alin.(2) art.360 din Codul contravențional. A raționa *per a contrario*, potrivit reglementărilor în vigoare, ar însemna alunecare în arbitrarium;

12) nerespectarea regulilor de port sau transport al armei sau muniției nu poate să cantoneze răspunderea conform art.291 CP RM, ci, în prezența unor condiții suficiente, conform alin.(1), (5) și (6) art.361 din Codul contravențional;

13) armele de foc sau munițiile păstrate în mod necorespunzător pot să ajungă în mâini nepotrivite și astfel pot genera rezultate devastatoare, cărora le trebuie imprimată valență juridică în legea penală;

14) latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM se caracterizează prin imprudență exprimată în neglijență (în ipoteza de păstrare a armelor de foc sau a munițiilor) sau prin intenție directă (în prezența modalității de transmitere a armelor de foc sau a munițiilor);

15) sintagma „păstrare neglijentă” utilizată în art.291 CP RM este nepotrivită. Aceasta creează falsa impresie că în cazul încălcării regulilor de păstrare a armelor sau a munițiilor se aplică doar art.291 CP RM, atunci când în plan subiectiv făptuitorul a manifestat imprudență sub forma neglijenței, iar în celelalte ipoteze ar deveni operabil alin.(1) art.361 din Codul contravențional (care conține locuțiunea „încălcarea regulilor”, fără a se specifica forma vinovăției);

16) subiectul infracțiunii statuate la art.291 CP RM este persoana care deține autorizația de păstrare a armelor de foc sau a munițiilor. În caz contrar, nu i-ar reveni obligația să le păstreze în siguranță și să nu le transmită în condiții de ilegalitate altor persoane;

17) dacă posesorul unei arme de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) sau muniții nu are autorizație corespunzătoare și nesocotește regulile de păstrare fixate în Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă și în Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, nr.293 din 23 aprilie 2014, acțiunile acestuia necesită a fi calificate doar în temeiul art.290 CP RM;

18) împrejurarea precum că făptuitorul a obținut arma și munițiile pentru exercitarea atribuțiilor legate de prestarea unei munci nu poate influența la calificare. Totuși, această circumstanță poate fi valorificată la individualizarea pedepsei, ceea ce unele instanțe de judecată omit să o facă;

19) și persoanelor juridice li se incumbă obligația pozitivă de a asigura păstrarea armelor și munițiilor în condiții de legalitate. Cu toate acestea, persoana juridică nu poate fi subiect al infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM.

În temeiul concluziilor și generalizărilor teoretice prezentate, sugerăm următoarele **recomandări**:

1) reformularea la singular a noțiunilor „armelor”, „munițiilor” cuprinse în art.290 și 291 CP RM, precum și în art.360 și 361 din Codul contravențional;

2) excluderea din alin.(1) art.290 CP RM a formulei „cu excepția armei de vânătoare cu țevă lisă”;

3) excluderea cuvintelor „individuale” și „aferele acestora” din art.360 și 361 din Codul contravențional;

4) eliminarea din alin.(2) art.360 din Codul contravențional a cuvântului „transmiterea”;

5) substituirea termenului „deținere” din alin.(1) art.361 din Codul contravențional cu cel de „păstrare”;

6) înlocuirea termenului „transmitere” cu termenul „înstrăinare” în contextul art.291 CP RM și, în același timp, permutarea modalității normative (nou-formate) „înstrăinarea armelor de foc și a munițiilor” din art.291 CP RM în alin.(1) art.290 CP RM;

7) în vederea desemnării *verbum regens* în art.291 CP RM, propunem utilizarea expresiei „încălcarea regulilor de păstrare”. Tot în așa fel urmează a fi reformulat titlul art.291 CP RM;

8) suplینirea dispoziției art.291 CP RM cu următoarele consecințe prejudiciabile: „...care a cauzat vătămarea medie sau gravă a integrității corporale ori a sănătății, decesul persoanei, daune materiale în proporții mari sau deosebit de mari ori sustragerea acestora”;

9) modificarea sancțiunii art.291 CP RM, astfel încât și persoana juridică (cu excepția autorităților publice) să devină subiect al ilicitelor nominalizate.

Toate aceste remanieri ar contribui, ne place să credem, la creionarea unui cadru legislativ nu doar coerent, dar și echilibrat al infracțiunii statuate la art.291 CP RM. De asemenea, vor scuti practica judiciară de multe controverse inutile, de numeroase soluții neunitare, contraproductive și de o doză sporită de frustrare determinată, în rândul destinatarilor legii, față de sistemul de justiție, ca urmare a inechității pronunțării unor soluții diferite, plecându-se însă de la situații juridice similare.

În final, luând în considerare ansamblul propunerilor *de lege ferenda* înaintate, recomandăm următorul model incriminator al art.291 CP RM:

Articolul 291. Încălcarea regulilor de păstrare a armei de foc sau a muniției

Încălcarea regulilor de păstrare a armei de foc sau a muniției, care a cauzat vătămarea medie sau gravă a integrității corporale ori a sănătății, decesul persoanei, daune materiale în proporții mari sau deosebit de mari ori sustragerea acestora, se pedepsește cu amendă în mărime de până la 500 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 1000 la 3000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 3 ani.

Referințe:

- AIRAPETEAN, A., IONIȚĂ, D., PRODAN, S. et al. *Drept penal. Partea Specială*: Note de curs. (Ciclul I). Chișinău, 2013. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.usem.md/uploads/files/Note_de_curs_drept_ciclul_1/041_-_054_-_Drept_penal_Partea_speciala_I_II.pdf
- BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, Gh., BERLIBA, V. et al. *Codul penal al Republicii Moldova: Comentariu. (Adnotat cu jurisprudența CtEDO și a instanțelor naționale)*. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p. ISBN: 978-9975-105-20-0
- BARBU, I.A., GHEORGHE, G. Analiza infracțiunilor la regimul armelor și munițiilor prevăzute în Codul penal. În: *Pro Patria Lex*, 2011, vol.IX, nr.1, p.81-93. ISSN: 1584-3556
- BOROI, A. *Drept penal. Partea Specială: Conform noului Cod penal*. Ediția a II-a revăzută. București: C.H. Beck, 2014. 880 p. ISBN: 978-606-18-0372-9
- BORODAC, A. *Manual de Drept Penal. Partea Specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. 622 p. ISBN: 9975-9788-7-8
- BOTNARENCO, M. *Răspunderea penală pentru hărțuirea sexuală*: Monografie. Chișinău: Tipografia Centrală, 2016. 284 p. ISBN 978-9975-53-654-7
- BRÎNZA, S., STATI, V. *Drept penal. Partea Specială. Vol.II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011. 1324 p. ISBN 978-9975-53-028-6
- BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol.II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1300 p. ISBN 978-9975-53-470-3

9. BRÎNZA, S. Din nou despre interpretarea noțiunii de prostituție în practica judiciară a Republicii Moldova. În: *Revista Națională de Drept*, 2016, nr.6, p.2-9. ISSN 1811-0770
10. BRÎNZA S., ULIANOVSCI X., STATI V. et al. *Drept penal. Partea Specială. Vol.II*. Chișinău: Cartier juridic, 2005. 804 p. ISBN 9975-79-325-8
11. Cauza *Rotaru versus România*. Hotărârea din 29 martie 2000. În: *Monitorul Oficial al României*, 2001, nr.19/11.
12. Cauza *Ziliberberg versus Republica Moldova*. Hotărârea din 01 februarie 2005. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: [http://justice.md/file/CEDO_judgments/Moldova/ZILIBERBERG%20\(ro\).pdf](http://justice.md/file/CEDO_judgments/Moldova/ZILIBERBERG%20(ro).pdf)
13. Cauza *Dragotoniu și Militaru-Pidhorni versus România*. Hotărârea din 24 mai 2007. În: *Monitorul Oficial al României*, 2010, nr.420.
14. Cauza *Grădinar versus Republica Moldova*. Hotărârea din 08 aprilie 2008. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: [http://justice.md/file/CEDO_judgments/Moldova/GRADINAR%20\(ro\).pdf](http://justice.md/file/CEDO_judgments/Moldova/GRADINAR%20(ro).pdf)
15. Cauza *Vetrenko versus Republica Moldova*. Hotărârea din 18 mai 2010. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: [http://justice.md/file/CEDO_judgments/Moldova/VETRENKO%20\(ro\).pdf](http://justice.md/file/CEDO_judgments/Moldova/VETRENKO%20(ro).pdf)
16. Cauza *Fomin versus Republica Moldova*. Hotărârea din 11 ianuarie 2012. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: <http://agent.gov.md/wp-content/uploads/2015/04/FOMIN-RO.pdf>
17. CIOBANU, I., NEDELUCU, N. Noțiunea cauzalității, a legăturii cauzale, a cauzei și efectului. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”*. Seria „Științe sociale”, 2015, nr.3, p.96-104. ISSN 1814-3199
18. Codul penal al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 18 aprilie 2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.128-129, republicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.72-74.
19. Codul contravențional al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 24 octombrie 2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.3-6.
20. Codul penal al RSS Moldovenești, adoptat la 24 martie 1961. În: *Veștile Sovietului Suprem al RSS Moldovenești*, 1961, nr.10, abrogat prin Legea nr.1160 din 21 iunie 2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.128.
21. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 14 martie 2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr.104-110, republicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr.248-251.
22. COPEȚCHI, S., HADÎRCA, I. *Calificarea infracțiunilor*: Note de curs. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 352 p. ISBN 978-9975-53-547-2
23. Comunicare a Comisiei către Consiliu și Parlamentul European: *Armele de foc și securitatea internă a UE: protejarea cetățenilor și combaterea traficului ilegal*. Bruxelles, 21 octombrie 2013. COM(2013) 716 final. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2013/RO/1-2013-716-RO-F1-1.Pdf>
24. COUSSIRAT-COUSTERE, V. *Expertiza Codului penal al Republicii Moldova*. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: <http://cj.md/uploads/Expertiza-Codului-Penal-al-Republicii-Moldova-Franta.pdf>
25. DAN, E.I., ȘULEA, C., CERNEA, V. et al. Infracțiunea de nerespectare a regimului armelor și munițiilor. În: *Academica Science Journal*, Studia Series, 2012, nr.1, p.90-96. ISSN: 2285-9314
26. Decizia Curții Constituționale a României nr.573 din 03 mai 2011 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.741 din Codul penal. În: *Monitorul Oficial al României*, 2011, nr.363; sau în: SAFTA, M., COSTINESCU, S.M., KÁROLY, B. et al. *Decizii relevante ale Curții Constituționale: 2011-2013. Curtea Constituțională a României*. București: Universul Juridic, 2014, p.304-310. ISBN 978-606-673-412-7
27. Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova de inadmisibilitate a sesizării nr.31g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 249 din Codul penal (criteriile de calificare a faptelor penale și contravenționale), nr.21 din 29 aprilie 2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.134-139.
28. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 17 octombrie 2013. Dosarul nr.04-4r-794-11092013. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/cabe/cabe.php
29. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 27 martie 2013. Dosarul nr.05-1r-10-11012013. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://cach.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/cach/get_decision_doc.php?decision_key=B02F50EA-E89A-E211-BAEA-00215AE0D4E7&case_title=Dosar-05-1r-10-11012013-5107
30. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 ianuarie 2016. Dosarul nr.1a-1931/15. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://cac.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/cac/get_decision_doc.php?decision_key=8F793D4C-56D1-E511-A1AB-005056A5D154&case_title=Dosar-02-1a-23598-17122015-14365
31. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 aprilie 2016. Dosarul nr.1a-388/16. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://cac.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/cac/get_decision_doc.php?decision_key=B0E0928D-B820-E611-9A6D-005056A5D154&case_title=Dosar-02-1a-4545-01032016-5674
32. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 mai 2016. Dosarul nr.1a-343/2016. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://cac.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/cac/get_decision_doc.php?decision_key=DA9B8B2B-FA2E-E611-9A6D-005056A5D154&case_title=Dosar-02-1a-3248-15022016-4170
33. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 aprilie 2016. Dosarul nr.1a-388/16. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://cac.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/cac/get_decision_doc.php?decision_key=B0E0928D-B820-E611-9A6D-005056A5D154&case_title=Dosar-02-1a-4545-01032016-5674

34. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 28 mai 2014. Dosarul nr.1ra-775/2014. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=2323
35. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 18 iunie 2014. Dosarul nr.1ra-1066/2014. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=2514
36. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 22 iulie 2014. Dosarul nr.1ra-817/14. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=2733
37. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 04 decembrie 2014. Dosarul nr.1ra-841/2014. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=2608
38. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 01 aprilie 2015. Dosarul nr.1ra-442/2015. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=2323
39. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 11 noiembrie 2015. Dosarul nr.1ra-1053/2015. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=5195
40. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 08 decembrie 2015. Dosarul nr.1ra-1223/15. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=5431
41. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 30 martie 2016. Dosarul nr.1ra-330/2016. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=4082
42. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 15 iunie 2016. Dosarul nr.1ra-1095/2016. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=6759
43. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 08 iunie 2016. Dosarul nr.1ra-1050/2016. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=6498
44. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 14 septembrie 2016. Dosarul nr.1ra-1174/2016. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=7132
45. Decizia Judecătoriei raionului Căușeni din 21 iunie 2016. Dosarul nr.4-205/2016. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jcs.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jb/get_decision_doc.php?decision_key=481FBF0E-7038-E611-9A6D-005056A5D154&case_title=Dosar-18-4-966-10052016-335
46. Decizia Judecătoriei raionului Căușeni din 21 iulie 2016. Dosarul nr.4-256/2016. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jcs.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jb/get_decision_doc.php?decision_key=AA8514EE-1750-E611-9A6D-005056A5D154&case_title=Dosar-18-4-1246-15062016-217
47. DEL TUFO, M. *Expertiza Codului penal al Republicii Moldova*. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: <http://cj.md/uploads/Expertiza-Codului-penal-al-Republicii-Moldova-Italia.pdf>
48. *Dicționarul explicativ al limbii române / Conducătorii lucrării*: COTEANU I., SECHE L., SECHE M. Ediția a II-a, revăzută. București: Univers Enciclopedic Gold, 2012. 1248 p. ISBN 978-606-8358-20-8
49. Directiva 2008/51/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 de modificare a Directivei 91/477/CEE a Consiliului privind controlul achiziționării și al deținerii de arme. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, 2008, nr.L 179/7.
50. DUNEA, M. Despre cum o interpretare corectă a legii poate fi absurdă: medierea privind latura penală – cauză *sui generis* de înlăturare a răspunderii penale (sau: interpretarea în litera legii vs. interpretarea în spiritul legii). În: *Analele științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza”*, Tomul LXI, Științe Juridice, 2015, nr.I, p.77-108. ISSN 1221-8464
51. EȘANU, A. Impactul ambiguității norme de incriminare asupra limitelor interzisului în legea penală a Republicii Moldova. În: *Revista Națională de Drept*, 2006, nr.5, p.56-59. ISSN 1811-0770
52. HADÎRCA, I. *Răspunderea penală pentru infracțiunile săvârșite în sfera circulației substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor și precursorilor acestora*: Monografie. Chișinău: CEP USM, 2008. 281 p. ISBN: 978-9975-70-718-3
53. Hotărârea Curții Constituționale privind controlul constituționalității unor prevederi din Codul penal și Codul de procedură penală (confiscarea extinsă și îmbogățirea ilicită) (Sesizarea nr.60a/2014), nr.6 din 16 aprilie 2015. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2015, nr.115-123.
54. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind excepția de neconstituționalitate a articolului 473 alin.(1) pct.2) din Codul contravențional (examinarea recursului în procedura contravențională) (Sesizarea nr.6g/2015), nr.10 din 12 mai 2015. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2015, nr.241-246.
55. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru controlul constituționalității Legii nr.261 din 1 noiembrie 2013 cu privire la Colegiul Medicilor din Republica Moldova (Sesizarea nr.16a/2014), nr.13 din 15 mai 2015. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2015, nr.241-246.
56. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind controlul constituționalității unor prevederi ale Hotărârii Guvernului nr.79 din 23 ianuarie 2006 privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, nr.25 din 13 octombrie 2015. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.13-19.
57. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru controlul constituționalității unor prevederi ale articolului 1 din Legea nr.54 din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste (utilizarea simbolurilor naziste) (Sesizarea nr.29a/2015), nr.28 din 23 noiembrie 2015. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.79-89.

58. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 345 alin.(2) din Codul contravențional (individualizarea sancțiunii) (Sesizările nr.26g/2016 și nr.34g/2016), nr.10 din 10 mai 2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.204-205.
59. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr.21 din 22 iulie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 125 lit.b) din Codul penal, a articolelor 7 alin.(7), 39 pct.5), 313 alin.(6) din Codul de procedură penală și a unor prevederi din articolele 2 lit.d) și 16 lit.c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție (faptele care constituie practicarea ilegală a activității de întreprinzător) (sesizarea nr. 37g/2016). [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: <http://www.constcourt.md/download.php?file=CHVibGljL2NjZG9jL2hvdGFyaXJpL3JvLWgyMTIy MDey MDE2cm9iNzZjMi5wZGY%3D>
60. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la măsurile de realizare a Legii Republicii Moldova nr.110-XIII din 18 mai 1994, nr.44 din 18 ianuarie 1995. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1995, nr.14.
61. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind aprobarea Regulamentului cu privire la regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, nr.293 din 23 aprilie 2014. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2014, nr.104-109.
62. Hotărârea Judecătoriai raionului Căușeni din 12 decembrie 2013. Dosarul nr.4-598/13. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jcs.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jb/get_decision_doc.php?decision_key=27A8D8FE-9E68-E311-9DF1-005056A5D154&case_title=Dosar-18-4-1946-27092013-3917
63. Hotărârea Judecătoriai raionului Căușeni din 12 decembrie 2013. Dosarul nr.4-679/13. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jcs.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jb/get_decision_doc.php?decision_key=FE2D4653-B064-E311-9DF1-005056A5D154&case_title=Dosar-18-4-2218-05112013-3927
64. Hotărârea Judecătoriai raionului Drochia din 16 decembrie 2013. Dosarul nr.26-4-1959-27112013. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jdr.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jdr/get_decision_doc.php?decision_key=4084E768-4E67-E311-966A-005056A5FB1A&case_title=Dosar-26-4-1959-27112013-4914
65. Hotărârea Judecătoriai raionului Căușeni din 22 septembrie 2014. Dosarul nr.4-406/14. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jcs.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jb/get_decision_doc.php?decision_key=E401CF24-AE47-E411-8E3E-005056A5D154&case_title=Dosar-18-4-1755-19082014-3325
66. Hotărârea Judecătoriai raionului Căușeni din 15 martie 2015. Dosarul nr.4-45/2016. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jcs.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jb/get_decision_doc.php?decision_key=94E5F659-07EC-E511-A1AB-005056A5D154&case_title=Dosar-18-4-180-01022016-930
67. Hotărârea Judecătoriai raionului Căușeni din 17 februarie 2015. Dosarul nr.4-6/2015. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jcs.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jb/get_decision_doc.php?decision_key=92EA502B-8BB6-E411-8112-005056A5D154&case_title=Dosar-18-4-2907-29122014-2903
68. Hotărârea Judecătoriai raionului Căușeni din 26 mai 2016. Dosarul nr.4-152/2016. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jcs.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jb/get_decision_doc.php?decision_key=0DA006AB-0324-E611-9A6D-005056A5D154&case_title=Dosar-18-4-799-14042016-506
69. Hotărârea Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale despre purtarea (portul), păstrarea (deținerea), transportarea, fabricarea, comercializarea ilegală, sustragerea armelor de foc, a munițiilor sau a substanțelor explozive, păstrarea neglijentă a armelor de foc și a munițiilor”, nr.31 din 09 noiembrie 1998. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=39
70. La Chișinău s-a desfășurat competiția la tir practic cu trei tipuri de arme. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: <http://www.timpul.md/articol/la-chisinau-s-a-desfasurat-competitia-la-tir-practic-cu-trei-tipuri-de-arme---29850.html>
71. Legea cu privire la arme, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 18 mai 1994 (abrogată). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr.4.
72. Legea privind actele legislative, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 27 decembrie 2001. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.36-38.
73. Legea pentru ratificarea Convenției europene cu privire la controlul achiziționării și deținerii armelor de foc de către particulari, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 20 decembrie 2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.190.
74. Legea privind activitatea particulară de detectiv și de pază, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 04 iulie 2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr.200-203.
75. Legea pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 18 decembrie 2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.41-44.
76. Legea privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 08 iunie 2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr.222-227.
77. MACARI, I. *Dreptul penal al Republicii Moldova. Partea Specială*. Chișinău: CE USM, 2003. 506 p. ISBN: 9975-70-247-3
78. *Manualul judecătorului pentru cauze penale* / Coordonatori: POALELUNGI M., DOLEA I., SÎRCU D. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013. 1192 p. ISBN 978-9975-53-231-0
79. NEAȚĂ, E., PETRESCU, Ș.B. *Infracțiuni la regimul armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive*: Monografie. București: Hamangiu, 2014. 368 p. ISBN: 978-606-27-0157-4

80. Notă informativă privind activitatea de supraveghere a circulației armamentului în anul 2014. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.igp.gov.md/sites/default/files/document/attachments/nota_informativa_privind_activitatea_de_supraveghere_a_circulatiei_armamentului_pentru_anul_2014.pdf
81. Notă informativă privind activitatea de supraveghere a circulației armamentului în anul 2015. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.igp.gov.md/sites/default/files/nota_inf_sscca_12_luni_2015_pentru.pdf
82. Notă informativă privind activitatea de supraveghere a circulației armamentului în perioada a 6 luni ale anului 2016. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.igp.gov.md/sites/default/files/nota_informativa_privind_activitatea_de_supraveghere_a_circulatiei_armamentului_in_perioada_6_luni_2016.pdf
83. Nota informativă la Proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.451 din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18 aprilie 2002, Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24 octombrie 2008, Codul de executare al Republicii Moldova nr.443 din 24 decembrie 2004, anexa la Legea nr.160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, Legea nr.130 din 8 iunie 2012 privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă). [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://particip.gov.md/public/documente/119/anexe/ro_2631_NOTA-INFORMATIVA.docx
84. Proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.451 din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18 aprilie 2002, Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218 din 24 octombrie 2008, Codul de executare al Republicii Moldova nr.443 din 24 decembrie 2004, anexa la Legea nr.160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, Legea nr.130 din 8 iunie 2012 privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă). [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://particip.gov.md/public/documente/119/ro_2631_12-Proiect-modific-legisl-arme-2015.ro-cu-aviz-inter-repetat.doc
85. Regulamentul (UE) nr.258/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 martie 2012 privind punerea în aplicare a articolului 10 din Protocolul Organizației Națiunilor Unite împotriva fabricării și traficului ilegale de arme de foc, piese și componente ale acestora, precum și de muniții, adițional la Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (Protocolul ONU privind armele de foc) și de stabilire a măsurilor privind autorizațiile de export, importul și tranzitul pentru arme de foc, piese și componente ale acestora, precum și muniții. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, 2012, nr.L 94/1.
86. Sentința Judecătoriei sectorului Botanica, mun. Chișinău, din 05 decembrie 2012. Dosarul nr.1-555/14. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jbt.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jb/get_decision_doc.php?decision_key=45768DC6-907C-E411-8112-005056A5D154&case_title=Dosar-12-1-9349-12092014-9650
87. Sentința Judecătoriei sectorului Botanica, mun. Chișinău, din 21 martie 2014. Dosarul nr.1-460/13. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jbt.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jb/get_decision_doc.php?decision_key=41DD43F1-12BF-E311-9DF1-005056A5D154&case_title=Dosar-12-1-6914-14082013-13856
88. Sentința Judecătoriei sectorului Buiucani, mun. Chișinău, din 03 iunie 2014. Dosarul nr.1-785/2014. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jbu.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jbu/get_decision_doc.php?decision_key=410781E7-FEEA-E311-8E3E-005056A5D154&case_title=Dosar-14-1-3004-25032014-12155
89. Sentința Judecătoriei sectorului Buiucani, mun. Chișinău, din 11 septembrie 2015. Dosarul nr.1-1192/2015. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jbu.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jbu/get_decision_doc.php?decision_key=9907D97A-4D58-E511-B888-005056A5D154&case_title=Dosar-14-1-6056-04062015-7246
90. Sentința Judecătoriei sectorului Centru, mun. Chișinău, din 03 decembrie 2015. Dosarul nr.1-374/15. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jcn.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jcc/get_decision_doc.php?decision_key=3E6D24B1-B899-E511-86A1-005056A5FB1A&case_title=Dosar-20-1-12099-04062015-6471
91. Sentința Judecătoriei raionului Cimișlia din 24 decembrie 2015. Dosarul nr.1-198/15. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jcm.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jcm/get_decision_doc.php?decision_key=0FA23E65-29AA-E511-A1AB-005056A5D154&case_title=Dosar-21-1-1970-30102015-928
92. Sentința Judecătoriei sectorului Ciocana, mun. Chișinău, din 15 martie 2013. Dosarul nr.1-18/2013. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jci.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jci/get_decision_doc.php?decision_key=B764F2FE-678D-E211-A7A2-00215AE0035D&case_title=Dosar-22-1-4-02012012-11575
93. Sentința Judecătoriei sectorului Ciocana, mun. Chișinău, din 09 decembrie 2015. Dosarul nr.1-412/2015. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jci.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jci/get_decision_doc.php?decision_key=C8788816-829E-E511-86A1-005056A5FB1A&case_title=Dosar-22-1-5106-28102015-2893
94. Sentința Judecătoriei raionului Criuleni din 12 septembrie 2014. Dosarul nr.1-259/14. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jcr.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jcr/get_decision_doc.php?decision_key=D0D98F9C-463A-E411-8956-005056A5FB1A&case_title=Dosar-24-1-1559-12082014-3476
95. Sentința Judecătoriei raionului Criuleni din 22 iunie 2015. Dosarul nr.1-183/15. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jcr.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jcr/get_decision_doc.php?decision_key=2873F339-E218-E511-A983-005056A5FB1A&case_title=Dosar-24-1-823-23042015-2089

96. Sentința Judecătorei raionului Orhei din 25 aprilie 2016. Dosarul nr.1-113/2016. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jor.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jor/get_decision_doc.php?decision_key=25F9F23B-B30A-E611-86A1-005056A5FB1A&case_title=Dosar-38-1-1455-11042016-1116
97. Sentința Judecătorei raionului Taraclia din 4 noiembrie 2015. Dosarul nr.1-98/2015. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.jtrc.instante.justice.md/apps/hotariri_judecata/inst/jt/get_decision_doc.php?decision_key=A6D65196-F082-E511-86A1-005056A5FB1A&case_title=Dosar-49-1-752-07092015-694
98. STATI, V. *Răspunderea penală pentru infracțiunile legate de insolvabilitate*: Monografie. Chișinău: CE USM, 2003. 164 p. ISBN: 9975-70-240-6
99. STATI, V. Observații critice referitoare la modificările și completările operate la 22.12.2014 în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor”, nr.23 din 28.06.2004. În: *Revista Națională de Drept*, 2015, nr.2, p.2-18. ISSN 1811-0770
100. БАРАНОВ, А.Д. *Уголовная ответственность за неосторожные преступления в сфере оборота огнестрельного оружия, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных устройств*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Ростов-на-Дону, 2004. 27 с.
101. БИКЕЕВ, И.И. *Ответственность за незаконный оборот огнестрельного оружия, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных устройств*: Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Йошкар-Ола, 2000. 217 с.
102. БОЛОТОВА, Е.О. Небрежное хранение огнестрельного оружия (статья 224 УК РФ). В: *Современное право*, 2011, № 2, с.88-95. ISSN: 1991-6027
103. БОЛОТОВА, Е.О. *Прикосновенность к преступлению: понятие, виды, ответственность*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2011. 28 с.
104. БОРОВИНСЬКИЙ, С.Б. Кримінальна відповідальність за недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів за законодавством деяких зарубіжних Країн. В: *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*, 2012, № 3, с.485-491. ISSN 2078-3566
105. БОРОВИНСЬКИЙ, С.Б. Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів як ознака об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст.264 КК України. В: *Право і Суспільство*, 2012, № 6, с.188-191. ISSN 2078-3736
106. БОРОВИНСКИЙ, С.Б. Уголовная ответственность за небрежное хранение огнестрельного оружия или боевых припасов в законодательстве России и Украины: история и современность. В: *Молодой ученый*, 2013, № 1, с.261-264. ISSN: 2072-0297
107. БОРОВИНСЬКИЙ, С.Б. Уголовная ответственность за небрежное хранение огнестрельного оружия или боевых припасов в законодательстве постсоветских стран. В: *Legea și Viața*, 2013, nr.12, p.22-26. ISSN 1810-309X
108. ЕЖОВ, А.А. *Уголовная ответственность за нарушение правил хранения оружия*: Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2007. 170 с.
109. ЗАДОЯН, А.А. Уголовная ответственность за небрежное хранение огнестрельного оружия. В: *Актуальные проблемы Российского Права*, 2011, № 3, с.179-192. ISSN 1994-1471
110. ИМАНБАЕВ, С.М. Особенности объективных признаков состава преступления, предусматривающего ответственность за небрежное хранение огнестрельного оружия. В: *Международный научный журнал «Гылым»*, 2010, № 3, с.24-27. ISSN 2306-451X
111. Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях. В: *Собрание законодательства Российской Федерации*, 2002, № 1.
112. Кримінальний кодекс України. В: *Відомості Верховної Ради України*, 2001, № 25-26.
113. ЛЕБЕДЕВ, А.Н. *Ответственность за хищение, незаконное обладание и небрежное хранение огнестрельного оружия, боевых припасов и взрывчатых веществ по советскому уголовному праву*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 1977. 17 с.
114. МАТЫШЕВСКИЙ, П.С. *Ответственность за преступления против общественной безопасности, общественного порядка и здоровья населения*. Москва: Юридическая литература, 1964. 158 с.
115. МЕЛЕШКО, Г.С. *Уголовно-правовые и криминологические проблемы противодействия незаконному обороту оружия, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных устройств (по материалам Ставропольского края)*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Саратов, 2004. 22 с.
116. РОГАТЫХ, Л.Ф. *Комментарий к постановлению Пленума Верховного Суда Российской Федерации «О судебной практике по делам о хищении, вымогательстве и незаконном обороте оружия, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных устройств» от 12 марта 2002 года № 5 с изменениями, внесенными Постановлением Пленума Верховного Суда Российской Федерации от 6 февраля 2007 года № 7*. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский юридический институт (филиал) Академии Генеральной прокуратуры Российской Федерации, 2011. 28 с.
117. ТРОФИМОВ, С. Составы неосторожных преступлений в УК сформулированы небрежно. В: *Российская юстиция*, 2000, № 10, с.43-44. ISSN 0131-6761

118. Уголовный кодекс Республики Армения. [Accesat: 05 octombrie 2016] Disponibil: <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1349&lang=rus>
119. Уголовный кодекс Азербайджанской Республики. [Accesat: 05 octombrie 2016] Disponibil: https://www.unodc.org/tldb/pdf/Azerbaijan_Criminal_Code_in_Russian_Full_text.pdf
120. Уголовный Кодекс Кыргызской Республики. [Accesat: 05 octombrie 2016] Disponibil: <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/568>
121. Уголовный кодекс Республики Беларусь. В: *Ведамасці Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь*, 1999, № 24.
122. Уголовный кодекс Республики Грузия. [Accesat: 05 octombrie 2016] Disponibil: <https://matsne.gov.ge/ka/document/download/16426/143/ru/pdf>
123. Уголовный кодекс Республики Таджикистан. [Accesat: 05 octombrie 2016] Disponibil: <https://www.unodc.org/tldb/pdf/TAJ-CriminalCode.pdf>
124. Уголовный кодекс Российской Федерации: Закон Российской Федерации №63-ФЗ от 13 июня 1996 г., принят Государственной Думой 24 мая 1996 г., одобрен Советом Федерации 5 июня 1996 г., введен в силу с 1 января 1997. В: *Собрание Законодательства Российской Федерации*, 1996, № 25.
125. Уголовный кодекс РСФСР от 27 октября 1960 г. В: *Ведомости Верховного Совета РСФСР*, 1960, №40.
126. Уголовный кодекс Туркменистана. [Accesat: 05 octombrie 2016] Disponibil: https://www.unodc.org/tldb/pdf/TurkmenistanCriminalCode_Russian.pdf
127. Уголовный кодекс Республики Узбекистан. В: *Ведомости Верховного Совета Республики Узбекистан*, 1995, № 1.
128. *Уголовное право. Особенная часть* / Отв. ред. Козаченко И.Я., Новоселов Г.П. 4-е изд., перераб. и доп. Москва: Норма, 2008. 1006 с. ISBN 978-5-468-00175-2
129. СИВЦОВА, Л.И. *Небрежное хранение огнестрельного оружия: Уголовно-правовые и криминологические аспекты*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2002. 22 с.
130. СИВЦОВА, Л.К. Ответственность за небрежное хранение огнестрельного оружия: анализ действующего законодательства. В: *Российский следователь*, 2003, № 9, с.18-21. ISSN 1812-3783
131. ШИРКИН, А.И. *Уголовно-правовые и криминологические аспекты противодействия незаконному обороту оружия в Российской Федерации*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Казань, 2008. 23 с.
132. Case of *Tyrer versus The United Kingdom*. Judgment of 25 April 1978. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57587>
133. Case of *Sergey Zolotukhin versus Russia*. Judgment of 10 February 2009. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-91222>
134. Case of *Ruotsalainen versus Finland*. Judgment of 16 June 2009. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-92961>
135. Case of *Bayatyan versus Armenia*. Judgment of 07 July 2011. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105611>
136. Case of *Del Rio Prada versus Spain*. Judgement of 21 October 2013. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-127697>
137. Case of *Igor Pascari versus The Republic of Moldova*. Judgment of 30 August 2016. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-165952>
138. Criminal Code of Estonia. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: https://www.unodc.org/res/cld/document/estonia-criminal-code-as-amended-2013_html/Estonia_Criminal_Code_as_amended_2013.pdf
139. Criminal Code of Hungary. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/5619/file/Hungary_Criminal_Code_of_2012_en.pdf
140. Criminal Code of Finland. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/4723/file/Finland_CC_1889am2012_en.pdf
141. Criminal Code of Lithuania. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: https://www.unodc.org/res/cld/document/ltu/criminal_code_of_lithuania_html/Lithuania_Criminal_Code_2000_as_amd_2010.pdf
142. Criminal Code of Latvia. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/untc/unpan018405.pdf>
143. LAROUER, Ch.J. *In the Name of Sovereignty? The Battle over In Dubio Mitius Inside and Outside the Courts*. Cornell Law School Inter-University Graduate Student Conference Papers. 2009, Paper 22. [Accesat: 10 octombrie 2016] Disponibil: http://scholarship.law.cornell.edu/lps_clacp/22
144. LETSAS, G. The ECHR as a Living Instrument: Its Meaning and Legitimacy. In: FØLLESDAL A., PETERS B., ULFSTEIN G. (eds.). *Constituting Europe: The European Court of Human Rights in a National, European and Global Context*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, p.106-141. ISBN 978-1-107-02444-1
145. MARSCHALL, K., VLCEK, A. „In dubio mitius” als Auslegungsgrundsatz im neuen Strafrecht. In: *Österreichische Juristen-Zeitung*, 1974, nr.29, p.389-396. ISSN: 0029-9251